

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง มาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริม
สันติภาพและความมั่นคง : เป้าหมายและการดำเนินงาน
ของประเทศไทย

จัดทำโดย นางสาวสิริวรรณ เย็นตั้ง
รหัส 12038

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 12 ปี 2563
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง มาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง :
เป้าหมายและการดำเนินงานของประเทศไทย

จัดทำโดย นางสาวสิริวรรณ เย็นตั้ง
รหัส 12038

หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 12 ปี 2563
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูตของกระทรวงการต่างประเทศ

ลงชื่อ.....

(รองศาสตราจารย์ ดร. ชูเกียรติ พันธ์พรประสิทธิ์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(เอกอัครราชทูต อุ่ม เมาลานนท์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(รองศาสตราจารย์ ดร. พลอย สืบวิเศษ)

อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติได้ผ่านมติที่ 1325 เมื่อเดือนตุลาคม 2543 โดยมีหลักการสำคัญที่มุ่งส่งเสริมบทบาทและการมีส่วนร่วมของสตรี ใน 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ (1) การเพิ่มบทบาทของสตรีในการป้องกัน แก้ไข และจัดการความขัดแย้ง โดยกระบวนการสันติภาพที่สตรีมีส่วนร่วมจะมีความยั่งยืน (2) การปกป้องสิทธิสตรีในระหว่างและภายหลังความขัดแย้ง และ (3) การเพิ่มบทบาทและจำนวนเจ้าหน้าที่รักษาสันติภาพในการปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติ ซึ่งประเทศไทยได้รับเอาข้อมติดังกล่าวเข้ามาดำเนินการด้วย

กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งมีการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพสตรี การส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ การคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิสตรี การป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรง การส่งเสริมสถาบันครอบครัวเข้มแข็ง จึงได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงปลอดภัยจัดทำมาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงขึ้น ซึ่งมาตรการดังกล่าวนี้ได้กำหนดระยะเวลาดำเนินงาน ระหว่างปี 2560–2564

วัตถุประสงค์ของการศึกษารายงานฉบับนี้เพื่อศึกษาความก้าวหน้าในการดำเนินงานของประเทศไทยด้านมาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง และให้มีข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานของกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติตามมาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงให้มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล และมีการบูรณาการการดำเนินงานในระดับพื้นที่

จากการรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งต่าง ๆ รวมถึง การสัมภาษณ์ ผู้ที่เกี่ยวข้องแล้ว พบว่าผลความก้าวหน้าในการดำเนินงานมีน้อยมากในทุกมิติ โดยปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น ได้แก่ งบประมาณในการดำเนินงานมีน้อย ยังขาดการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนงานจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยในส่วนของ การเรียนรู้และเติบโตของหน่วยงานพบว่ายังต้องส่งเสริมการเรียนรู้และการขยายผลต่อยอดการดำเนินงานโดยให้มีกลไกขับเคลื่อนงานในเรื่องนี้ เนื่องจากขณะนี้ไม่มีกลไกขับเคลื่อนงานเพียงแห่งเดียว คือ “ศูนย์ประสานงานด้านเด็กและสตรีจังหวัดชายแดนภาคใต้” และยังไม่ครอบคลุมทั่วประเทศ

ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายต่อการดำเนินงาน ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของประเทศไทย ได้แก่ (1) ควรกำหนดกลยุทธ์ในการจัดทำงบประมาณที่คำนึงถึงมิติเพศภาวะ (Gender Responsive Budgeting) และ (2) ควรสนับสนุนให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดร่วมกับ

องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นกลไกขับเคลื่อนการดำเนินงานต่อไปในระดับพื้นที่โดยเสนอเป็นมติ
คณะรัฐมนตรี

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาส่วนบุคคลเรื่องมาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง : เป้าหมายและการดำเนินงานของประเทศไทย ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วย ความกรุณาจากท่านอาจารย์ที่ปรึกษาทั้งสามท่าน ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร. ชูเกียรติ พันธ์พรประสิทธิ์ เอกอัครราชทูต อุ่ม เมลานันท์ รองศาสตราจารย์ ดร. พลอย สืบวิเศษ ที่กรุณาให้ข้อชี้แนะในการศึกษาค้นคว้าข้อมูล การวิเคราะห์ ตลอดจน การเขียนรายงานเพื่อให้การศึกษาในครั้งนี้มีความชัดเจน และเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่านที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการให้ข้อมูลให้ทัศนะและมุมมองในการดำเนินงานตามมาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง รวมทั้ง การให้ความช่วยเหลือในกระบวนการศึกษาทั้งหมดจากสถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ

สุดท้ายนี้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (ดร. ประเมธี วิมลศิริ) และอธิบดีกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (นางสาวอุษณี กังวารจิตต์) ที่ให้การสนับสนุนในการเข้ารับการฝึกอบรมในครั้งนี้ เพื่อเพิ่มพูนทักษะความรู้อันจะนำไปใช้ประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานตามภารกิจให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นต่อไป

สิริวรรณ เย็นตั้ง

กันยายน 2563

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ฌ
คำอธิบายคำย่อ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ภูมิหลังและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	6
1.3 ขอบเขตการศึกษา วิธีการดำเนินการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา	6
1.4 คำถามการศึกษา	6
1.5 สมมติฐานการศึกษา	6
1.6 ประโยชน์ของการศึกษา	6
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 แนวคิดทฤษฎี	7
2.2 สรุปกรอบแนวคิด	13
2.3 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	14
บทที่ 3 ผลการศึกษา	21
3.1 ส่วนที่ 1 กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงานและผลการดำเนินงานตามมาตรการฯ	22
3.2 ส่วนที่ 2 ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานตามมาตรการและแนวทางปฏิบัติ ด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง	30
3.3 ส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนางานตามมาตรการฯ	35
บทที่ 4 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	38
4.1 สรุปผลการศึกษา	38
4.2 ข้อเสนอแนะ	39
บรรณานุกรม	41
ภาคผนวก	43
ประวัติผู้เขียน	55

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงานและผลการดำเนินงาน ตามกรอบแนวคิด BSC	22
ตารางที่ 2	ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ตามกรอบแนวคิด BSC	30

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1	มุมมองตามแนวคิด Balanced Scorecard	9
ภาพที่ 2	กรอบแนวคิด	14

คำอธิบายคำย่อ

พม.	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
สค.	กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
พมจ.	สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด
ศพค.	ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ภูมิหลังและความสำคัญของปัญหา

1.1.1 วาระสตรี สันติภาพ และความมั่นคง ในบริบทสากล

คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (The United Nations Security Council : UNSC) ได้ผ่านข้อมติที่ 1325 ซึ่งเป็นวาระที่เกี่ยวกับ “สตรี สันติภาพ และความมั่นคง” (Women, Peace and Security : WPS) เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2000 เพื่อให้เป็นทิศทางและแนวนโยบายการดำเนินงานของแต่ละประเทศ โดยวาระสตรี สันติภาพ และความมั่นคงนี้ให้ความสำคัญกับบทบาทของสตรีใน 3 ประเด็น ได้แก่ (1) การเพิ่มบทบาทของสตรีในการป้องกัน แก้ไข และจัดการความขัดแย้ง โดยกระบวนการสันติภาพที่สตรีมีส่วนร่วมจะมีความยั่งยืน (2) การปกป้องสิทธิสตรีในระหว่างและภายหลังความขัดแย้ง และ (3) การเพิ่มบทบาทและจำนวนเจ้าหน้าที่รักษาสันติภาพในการปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติ ซึ่งต่อมาสภาความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ได้มีมติเกี่ยวกับวาระสตรี สันติภาพ และความมั่นคง อีก 6 ฉบับ ได้แก่ ข้อมติที่ 1820 (2008) ข้อมติที่ 1888 (2009) ข้อมติที่ 1889 (2009) ข้อมติที่ 1960 (2010) ข้อมติที่ 2106 (2013) และข้อมติที่ 2122 (2013)

อย่างไรก็ตาม วาระสตรี สันติภาพ และความมั่นคง มีความเชื่อมโยงกับการดำเนินการตามพันธกรณีหรือข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women–CEDAW)¹

¹ ประเทศไทยได้ภาคยานุวัติอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบของสหประชาชาติ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women–CEDAW) เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2528 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2528 โดยได้ตั้งข้อสงวน (reservations) ไว้ เพื่อที่จะขอเป็นการยกเว้นไม่ผูกพันตามอนุสัญญา จำนวน 7 ข้อ เนื่องจาก ยังมีกฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ ภายในประเทศ ที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขให้สอดคล้องกับบทบัญญัติในอนุสัญญา ต่อมาประเทศไทยได้ยกเลิกข้อสงวนแล้ว 5 ข้อ ยังคงเหลือข้อสงวนอีก 2 ข้อ คือ ข้อ 16 ว่าด้วยความเสมอภาคในครอบครัวและการสมรส และข้อ 29 เรื่อง การให้อำนาจศาลยุติธรรมระหว่างประเทศในการตัดสินกรณีพิพาทระหว่างรัฐภาคีในการตีความ ทั้งนี้ ประเทศไทยได้เสนอรายงานต่อคณะกรรมการประจำอนุสัญญาฯ จำนวน 5 ฉบับ ฉบับที่ 1 เมื่อ ปี 2530 รายงานฉบับที่ 2–3 (ฉบับรวม) พ.ศ. 2540 และรายงานฉบับที่ 4–5 (ฉบับรวม) ปี 2545 ฉบับที่ 6–7 (ฉบับรวม)

ปฏิญญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการปักกิ่ง² (Beijing Declaration and Platform for Action) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals–SDGs) เป้าหมายที่ 5 การบรรลุถึงความเท่าเทียมทางเพศและการเสริมพลังให้แก่สตรีและเด็กหญิงทุกคน เป้าหมายที่ 16 ส่งเสริมสันติภาพและการเข้าถึงระบบยุติธรรม อย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งล้วนตระหนักถึงความสำคัญของคุณภาพชีวิตของสตรีและการจัดความรุนแรงต่อสตรีและเด็กหญิง ดังนั้น ประเทศไทยจึงได้ดำเนินการเรื่องเหล่านี้ไปพร้อม ๆ กัน และมีการรายงานผลการดำเนินงานต่อไปยังคณะกรรมการประจำอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ นอกจากนี้แล้ว เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2560 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้นายกรัฐมนตรีร่วมรับรองร่างแถลงการณ์ร่วมว่าด้วยการส่งเสริมสตรี สันติภาพ และความมั่นคงในอาเซียน³ ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 31 ระหว่างวันที่ 10–14 พฤศจิกายน 2560 ณ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

1.1.2 วาระสตรี สันติภาพ และความมั่นคง ในบริบทประเทศไทย

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับหลักการสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล รวมทั้ง การได้รับการคุ้มครองจากการใช้ความรุนแรงและการเลือกปฏิบัติ ซึ่งได้ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาโดยตลอด รวมทั้ง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558⁴ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560–2564) ซึ่งยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคอนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์มี

ซึ่งครอบคลุมการดำเนินงานระหว่างปี 2546–2553 ขณะนี้อยู่ในระหว่างการจัดทำรายงาน ฉบับที่ 8 โดยมีกำหนดส่งภายในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2564

² ประเทศไทยได้ให้การรับรองปฏิญญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการปักกิ่งในการประชุมระดับโลกว่าด้วยเรื่องสตรี ครั้งที่ 4 เมื่อ พ.ศ. 2538 ณ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยมีประเทศต่าง ๆ จำนวน 189 ประเทศ ได้ร่วมแสดงเจตจำนงร่วมกันและให้คำมั่นสัญญาประกาศเจตนารมณ์ว่าจะปฏิบัติตามพันธกรณีต่าง ๆ โดยเน้นการส่งเสริมความเสมอภาค การพัฒนา และสันติภาพ ทั้งนี้ มีประเด็น ข้อห่วงใยต่อสตรีตามปฏิญญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการปักกิ่ง รวม 12 ประเด็น ได้แก่ สตรีและความยากจน การศึกษาและฝึกอบรมของสตรี สตรีและสุขภาพอนามัย ความรุนแรงต่อสตรี สตรีและความขัดแย้ง ที่มีการใช้อาวุธ สตรีและเศรษฐกิจ สตรีในอำนาจและการตัดสินใจ กลไกทางสถาบันเพื่อความก้าวหน้าของสตรี สิทธิมนุษยชนของสตรี สตรีและสื่อมวลชน สตรีและสิ่งแวดล้อม

³ สามารถเข้าไปดูรายละเอียดที่ <https://drive.google.com/file/d/1yk4l6xXMsLpYnXPJLi7tWPYsr6np4MzP/view>

⁴ พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นมาโดยมีเจตนารมณ์เพื่อเป็นการป้องกันมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ คุ้มครองผู้ซึ่งถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ และให้สอดคล้องกับหลักการสิทธิมนุษยชน โดยกฎหมายฉบับนี้มีกลไกในการดำเนินงานประกอบด้วย คณะกรรมการส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศ คณะกรรมการวินิจฉัยการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ และคณะกรรมการบริหารกองทุนส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศ

วินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมและคุณธรรม พัฒนาคนทุกช่วงวัยและเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ รวมถึงการสร้างคนให้ใช้ประโยชน์และอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูล อนุรักษ์ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม และให้ความสำคัญกับการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม รวมทั้ง การนำยุทธศาสตร์การพัฒนาศรี พ.ศ. 2560–2564 ไปบรรจุไว้เป็นแผนรองรับการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560–2564) เพื่อพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลในทุกด้านอย่างเป็นองค์รวม แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562–2566) กำหนดเป้าหมายหลักไว้ว่า “เป็นสังคมที่ส่งเสริม สิทธิ เสรีภาพ และความเท่าเทียม โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนอย่างบูรณาการทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาสังคม เพื่อนำไปสู่สังคมที่พัฒนาอย่างยั่งยืน” รวมทั้ง ยังได้กำหนดแผนสิทธิมนุษยชนสำหรับกลุ่มสตรี ไว้ในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ด้วย นอกจากนี้แล้ว กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีซึ่งจัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2555 นับว่าเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล ที่มียุทธศาสตร์ในการพัฒนาศักยภาพ สร้างงานสร้างรายได้ พัฒนาคุณภาพชีวิตสตรีและสตรีผู้ด้อยโอกาส ในบริบทเฉพาะของการส่งเสริมบทบาทสตรีในงานด้านสันติภาพและความมั่นคงนั้น กระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีการคัดเลือกและมอบรางวัลสตรีดีเด่นด้านการส่งเสริมสันติภาพแก่สตรีที่มีผลงานด้านนี้เป็นประจำทุกปี ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการยอมรับ ในบทบาทของสตรี ในงานด้านสันติภาพและความมั่นคง และยุทธศาสตร์การพัฒนาศรี พ.ศ. 2560–2564 มุ่งแสวงหายุทธศาสตร์และการกำหนดกลไกในการสร้างศักยภาพและโอกาสให้สตรีมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศอย่างเต็มศักยภาพ โดยเฉพาะกลไกภาครัฐ ให้เข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพของสตรีตามกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ

1.1.3 การจัดทำมาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง

สภาพของสังคมไทยในปัจจุบัน พบว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไม่ว่าจะเป็นปัญหาการค้ามนุษย์ ปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศ รวมทั้ง การกระทำรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งการเข้าไม่ถึงบริการขั้นพื้นฐานของรัฐของสตรีบางกลุ่มในประเทศไทยนั้น พบว่าคนที่ได้รับผลกระทบส่วนใหญ่มักเป็นสตรีและเด็ก แม้จะมีความพยายามในการแก้ไขปัญหาจากหลายภาคส่วนโดยทุ่ทุ้งทรัพยากร ทั้งบุคลากร องค์ความรู้ทางด้านวิชาการ และงบประมาณ ตลอดจน การกำหนดมาตรการต่าง ๆ ในการป้องกันและแก้ไขแต่ปัญหาเหล่านี้ นอกจากไม่สามารถแก้ไขหรือบรรเทาลงไปได้ แต่ยังกลับกลายเป็นปัญหาใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ ในขณะเดียวกันยังพบว่ามีพื้นที่ที่เกิดสถานการณ์ ความขัดแย้ง ซึ่งผู้ที่ได้รับผลกระทบอย่างมาก คือ เด็กและสตรี โดยเฉพาะในเรื่องความรุนแรง การถูกคุกคาม การถูกล่วงละเมิดทางเพศ การถูกเลือกปฏิบัติ การถูกใส่ร้าย และความรุนแรง

ในรูปแบบอื่น ๆ ตัวอย่างสถานการณ์ความขัดแย้งในประเทศไทย ซึ่งมีผลกระทบต่อประเทศไทยทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ได้แก่ สถานการณ์ทางการเมือง สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ บริเวณตะเข็บชายแดนประเทศเพื่อนบ้าน ที่ส่งผลกระทบซ้ำเติมให้ปัญหาของสตรีที่ความรุนแรงมากยิ่งขึ้นทั้งทางตรง เช่น การเสียชีวิต การได้รับบาดเจ็บ ความยากลำบากในการหาเลี้ยงชีพ และทางอ้อม เช่น ปัญหาความยากจน การขาดโอกาสทางการศึกษา การเกิดความรู้สึกไม่ได้รับความเป็นธรรมและความยุติธรรม การแบกรับภาระในการดูแลและเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว อีกทั้งยังมีผลกระทบที่เกิดต่อเด็กที่เป็นสมาชิกในครอบครัว เช่น เรื่องของสุขภาพจิต

นอกจากสตรีจะเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความขัดแย้งแล้ว สตรียังมีส่วนสำคัญและมีความสามารถมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งได้อีกด้วย แต่อย่างไรก็ตามในประเทศไทยพบว่าการมีส่วนร่วมของสตรีในกระบวนการสร้างสันติภาพนั้นยังมีน้อย ทั้งในส่วนของ การป้องกัน การพัฒนาศักยภาพและการยุติความขัดแย้ง ตลอดไปจนถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะภายหลังจากเกิดความขัดแย้ง

คณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถานภาพสตรีแห่งชาติ⁵ ตระหนักถึงผลกระทบของสถานการณ์ที่สตรีได้รับจากความรุนแรง อันเนื่องมาจากความขัดแย้ง และเห็นถึงความสำคัญในการบูรณาการมิติหญิงชายในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและการสร้างสันติภาพและความมั่นคง จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงปลอดภัยขึ้น ภายใต้คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาสถานภาพสตรี เพื่อศึกษาข้อมูลสถานการณ์เกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้ง การใช้ความรุนแรงในสังคมที่มีผลกระทบต่อสตรี วิเคราะห์และกำหนดแนวทางการให้ความช่วยเหลือ ค้ำครอง และสร้างความเข้มแข็งแก่สตรีที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาดังกล่าว ตลอดจน สร้างเครือข่ายร่วมมือปกป้องดูแลสตรี ที่อยู่ในภาวะเสี่ยงต่อผลกระทบจากความรุนแรง นำเสนอแนวทางและดำเนินการส่งเสริม สนับสนุน ประสานงานหน่วยงาน องค์กร ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการกำหนดนโยบาย มาตรการในการปกป้องคุ้มครองและช่วยเหลือสตรีที่ได้รับผลกระทบดังกล่าว

⁵ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ พ.ศ. 2551 กำหนดให้มีกลไกระดับชาติ คือ คณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถานภาพสตรีแห่งชาติ (กยส.) โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ทำหน้าที่ เสนอนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนระดับชาติเกี่ยวกับการส่งเสริมและประสานงานสตรีต่อคณะรัฐมนตรี รวมทั้ง การกำหนดมาตรการและแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสตรี รวมถึง การประชุมสมัชชาสตรีแห่งชาติ รวมทั้ง ระเบียบฉบับนี้ในหมวดที่ 2 ยังได้กำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมสถานภาพสตรี โดยมีรองประธาน กยส. คนที่สองเป็นประธาน มีหน้าที่ดำเนินการตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนระดับชาติที่ได้รับมอบหมายจาก กยส. ส่งเสริมให้มีการพัฒนา การวิจัย และการจัดการความรู้เกี่ยวกับสตรี อย่างเป็นระบบ ตลอดจน จัดการประชุมสมัชชาสตรีระดับจังหวัดและสมัชชาสตรีระดับชาติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กยส. กำหนด

คณะอนุกรรมการด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงปลอดภัย
พิจารณาแล้วเห็นว่าการนำข้อมติที่ 1325 เรื่องสตรี สันติภาพ และความมั่นคง และข้อมติอื่น ๆ
ที่เกี่ยวข้อง ของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ มาปรับใช้ในการคุ้มครองช่วยเหลือ และ
พัฒนาศักยภาพสตรีที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความขัดแย้ง จะสามารถส่งเสริมบทบาทสตรี
ให้มีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างสันติภาพและความมั่นคงได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพ ทั้งในระดับ
ชุมชน ประเทศ และต่างประเทศ ประกอบกับปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีมาตรการและแนวทาง
ปฏิบัติเฉพาะทางด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่อนุสัญญาว่าด้วย
การขจัด การเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบให้ความสำคัญ คณะอนุกรรมการฯ เห็นว่าเพื่อให้การ
ดำเนินงานในการป้องกันแก้ไขปัญหาของสตรีในสถานการณ์ความไม่สงบและการส่งเสริมการมีส่วนร่วม
ของสตรีในกระบวนการสร้างสันติภาพมีทิศทางที่ชัดเจน และสามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างมี
ประสิทธิภาพภายใต้ความร่วมมือของทุกภาคส่วน จึงได้กำหนดมาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรี
กับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงขึ้น เพื่อให้การปฏิบัติงานของทุกภาคส่วน หน่วยงานที่
เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน สามารถบรรลุเป้าหมายร่วมกัน และโดยที่มาตรการและแนวทาง
ปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง⁶ ซึ่งผ่านความเห็นชอบจาก
คณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถานภาพสตรีแห่งชาติแล้ว และกรมกิจการสตรี
และสถาบันครอบครัวได้นำไปสู่การปฏิบัติกว่า 3 ปีที่ผ่านมา แต่ยังไม่เห็นผลความก้าวหน้าในเรื่อง
ดังกล่าว โดยปัญหาที่พบในการนำมาตราการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและ
ความมั่นคงไปปฏิบัติ นั้น มีดังนี้ มาตรการด้านการป้องกัน (Prevention) ยังไม่มีการจัดการเฝ้าระวัง
ป้องกัน รวมถึง การจัดทำคู่มือหรือแนวปฏิบัติสำหรับผู้ปฏิบัติงาน รวมทั้ง ยังไม่มีการจัดเวทีให้ความรู้
กับผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งเจ้าหน้าที่ภาครัฐ กลุ่มองค์กรเครือข่ายสตรี ผู้นำสตรี ผู้นำชุมชน สื่อมวลชน และ
ประชาชนทั่วไป มาตรการด้านการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิ และการฟื้นฟูเยียวยา (Protection and
recovery) พบว่าระบบการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิยังไม่มีการดำเนินงาน แต่อย่างไรก็ตาม ในส่วนของ
มาตรการด้านการพัฒนาศักยภาพ (Capacity Building) และมาตรการด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม
ของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และสตรี (Empowerment and Participation) ถึงแม้ว่า
จะมีการขับเคลื่อนการดำเนินงานโดยการจัดอบรมให้ความรู้แต่ก็ยังไม่ทั่วถึงและไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่
ทั่วประเทศและยังไม่มีความต่อเนื่อง โดยในมาตรการด้านการส่งเสริมให้มีกลไกและการขับเคลื่อน
(Mechanism and Implementation) นั้น มีการจัดตั้งกลไก “ศูนย์ประสานงานด้านเด็กและสตรีใน
จังหวัดชายแดนภาคใต้” และมีการขับเคลื่อนงานในพื้นที่ภาคใต้ นอกจากนี้ การดำเนินงานในภาพ
รวมกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวยังไม่มีการจัดวางกลยุทธ์ที่ดีในการทำงานและขาดการบูรณา
การการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น จึงจำเป็นต้องทำการศึกษาค้นคว้า

⁶ โปรดดูภาคผนวก ก

ว่าการดำเนินงานตามมาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงที่ผ่านมานั้น มีความก้าวหน้าเพียงใด มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานอย่างไร ตลอดจนจะมีข้อเสนอแนะทั้งในเชิงนโยบายและการปฏิบัติการอย่างไรที่จะนำไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาความก้าวหน้าในการดำเนินงานของประเทศไทยด้านมาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง ตามแนวทางข้อมติของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ที่ 1325 เรื่อง สตรี สันติภาพ และความมั่นคง (Women Peace and Security–WPS)

1.2.2 เพื่อให้มีข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานของกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติตามมาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงให้มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล และมีการบูรณาการการดำเนินงานในระดับพื้นที่

1.3 ขอบเขตการศึกษา วิธีการดำเนินการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา

1.3.1 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้มุ่งศึกษาความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามมาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง โดยพิจารณาจากผลสำเร็จของการดำเนินงานของกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามมติที่ 1325 เรื่อง สตรี สันติภาพ และความมั่นคง (Women Peace and Security–WPS) ของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ

1.3.2 วิธีการดำเนินการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการศึกษา ประกอบด้วย

1) การค้นคว้าข้อมูลเอกสารมาตรการและแนวทางการปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง ตำราวิชาการ รายงานผลการดำเนินงานของกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2) การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสตรี ผู้นำสตรี ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง และสื่อมวลชน เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลปฐมภูมิที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสตรี สันติภาพ และความมั่นคง

1.4 คำถามการศึกษา

อะไรเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดของกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ในการดำเนินงานตามมาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง

1.5 สมมติฐานการศึกษา

กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน มีผลต่อการดำเนินงานตามมาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง

1.6 ประโยชน์ของการศึกษา

1.6.1 ผลจากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจตามแนวทางของข้อมติ 1325 เรื่องสตรี สันติภาพ และความมั่นคง

1.6.2 ทราบความก้าวหน้าในการดำเนินงานของประเทศไทยตามมาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง

1.6.3 ข้อเสนอแนะจากการศึกษาสามารถนำไปสนับสนุน ปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานต่อไป

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

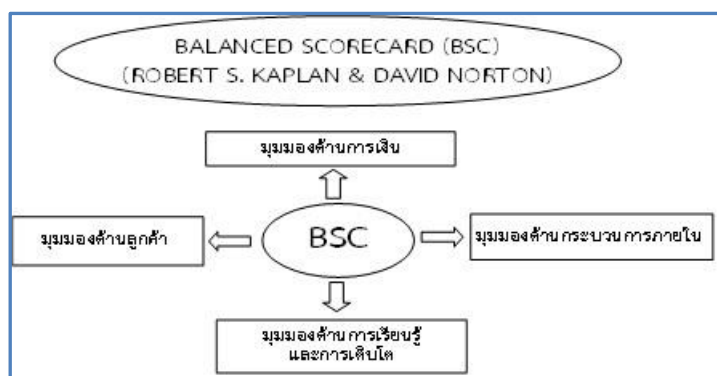
2.1 แนวคิดทฤษฎี

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแบบ Balanced Scorecard

Balanced Scorecard (BSC)⁷ คือ ระบบหรือกระบวนการในการบริหารงานชนิดหนึ่ง ที่อาศัยการกำหนดตัวชี้วัด (KPI) เป็นกลไกสำคัญ Kaplan และ Norton ได้ให้นิยามล่าสุดของ Balanced Scorecard ไว้ว่า “เป็นเครื่องมือทางด้านการจัดการที่ช่วยในการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ (Strategic Implementation) โดยอาศัยการวัดหรือประเมิน (Measurement) ที่จะช่วยทำให้องค์กรเกิดความสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมุ่งเน้นในสิ่งที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร (Alignment and focused)”

แนวคิดแบบ Balanced Scorecard นี้ เกิดขึ้นจาก Professor Robert Kaplan อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย Harvard และ Dr. David Norton ที่ปรึกษาทางด้านการจัดการ โดยทั้ง Kaplan และ Norton ได้ศึกษาและสำรวจถึงสาเหตุของการตลาดหุ้นของอเมริกาประสบปัญหาในปี 1987 และพบว่าองค์กรส่วนใหญ่ในอเมริกานิยมใช้แต่ตัวชี้วัดด้านการเงินเป็นหลัก ทั้งสองจึงได้เสนอแนวคิดในเรื่องของการประเมินผลองค์กร โดยพิจารณาตัวชี้วัดในสี่มุมมอง (Perspective) แทนการพิจารณาเฉพาะมุมมองด้านการเงินเพียงอย่างเดียว โดยมุมมองทั้ง 4 มุมมอง ประกอบด้วย มุมมองด้านการเงิน (Financial Perspective) มุมมองด้านลูกค้า (Customer Perspective) มุมมองด้านกระบวนการภายใน (Internal Perspective) และมุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนา (Learning and Growth Perspective)

⁷ ทัศนีย์ มหาวิรุฬห์, แนวคิดการบริหารแบบ Balanced Scorecard (2546)

ภาพที่ 1 มุมมองตามแนวคิด Balanced Scorecard

(ปรับมาจาก Professor Robert Kaplan อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย Harvard และ Dr. David Norton ที่ปรึกษาทางด้านการจัดการ ค.ศ. 1992)

2.1.2 แนวคิดพื้นฐานของ (Balanced Scorecard)

Balanced Scorecard ประกอบด้วยมุมมอง (Perspective) 4 ด้าน คือ มุมมองด้านการเงิน (Financial Perspective) มุมมองด้านลูกค้า (Customer Perspective) มุมมองด้านกระบวนการภายใน (Internal Perspective) และมุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนา (Learning and Growth Perspective) โดยมุมมองทุกด้านจะมีวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ขององค์กรเป็นศูนย์กลางในแต่ละด้านประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ

- 1) วัตถุประสงค์ (Objective) คือสิ่งที่องค์กรมุ่งหวังหรือต้องการที่จะบรรลุในแต่ละด้าน
- 2) ตัวชี้วัด (Measures หรือ Key Performance Indicators) คือ ตัวชี้วัดของวัตถุประสงค์ในแต่ละด้าน และตัวชี้วัดเหล่านี้จะเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวัดว่าองค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ในแต่ละด้านหรือไม่
- 3) เป้าหมาย (Target) คือ เป้าหมายหรือตัวเลขที่องค์กรต้องการจะบรรลุในตัวชี้วัดแต่ละประการ
- 4) แผนงาน โครงการ หรือ กิจกรรม (Initiatives) ที่องค์กรจะจัดทำเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดขึ้น โดยในขั้นนี้ยังไม่ใช่แผนปฏิบัติการที่จะทำแต่เป็นเพียงแผนงาน โครงการ หรือ กิจกรรม เบื้องต้นที่ต้องทำเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

นอกจากองค์ประกอบทั้ง 4 แล้ว ในทางปฏิบัติมักจะเพิ่มอีก 1 องค์ประกอบ คือ ข้อมูลในปัจจุบัน (Baseline Data) ของตัวชี้วัดแต่ละตัว การหาข้อมูลในปัจจุบันจะเป็นตัวช่วยในการกำหนดเป้าหมายของตัวชี้วัดแต่ละตัวให้มีความชัดเจนมากขึ้น

2.1.3 Balanced Scorecard สามารถช่วยนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างไร

ปัจจุบันพบว่า จุดอ่อนที่สำคัญของผู้บริหารส่วนใหญ่ไม่ได้อยู่ที่การวางแผน หรือ การจัดทำกลยุทธ์แต่อยู่ที่ความสามารถในการนำกลยุทธ์ที่ได้กำหนดขึ้นไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังเช่น นิตยสาร Fortune ซึ่งเป็นวารสารชั้นนำด้านธุรกิจได้ระบุว่าจากการสำรวจผู้บริหารทั่วโลกเกี่ยวกับความล้มเหลวในการนำกลยุทธ์ที่วางไว้ไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของบริษัทที่ปรึกษาด้านการจัดการชื่อ Renaissance ร่วมกับนิตยสาร CFO นั้น คือ

- 1) วิสัยทัศน์ขององค์กรไม่ได้รับการถ่ายทอดสู่สิ่งที่เข้าใจและปฏิบัติได้ร้อยละ 40 ของผู้บริหารระดับกลางและร้อยละ 5 ของผู้บริหารระดับล่างเท่านั้นที่เข้าใจในวิสัยทัศน์ขององค์กร
- 2) เป้าหมายในการทำงานและผลตอบแทนของผู้บริหารและพนักงานไม่ได้มีส่วนสัมพันธ์กับกลยุทธ์ขององค์กร เพียงร้อยละ 50 ของผู้บริหารระดับสูง ร้อยละ 20 ของผู้บริหารระดับกลาง และน้อยกว่าร้อยละ 10 ของพนักงานทั่วไปของบริษัทที่สำรวจมีเป้าหมายในการทำงาน และผลตอบแทนมีความสัมพันธ์กับกลยุทธ์ขององค์กร
- 3) การจัดสรรทรัพยากรหรือการจัดทำงบประมาณขององค์กรมีความสอดคล้องกับกลยุทธ์เพียงร้อยละ 43 ของบริษัทที่สำรวจ

Balanced Scorecard จะช่วยให้มีการนำกลยุทธ์ขององค์กรไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมเนื่องจาก การจัดทำ Balanced Scorecard ต้องเริ่มต้นด้วยกระบวนการด้านกลยุทธ์ก่อน คือ การวิเคราะห์ด้านกลยุทธ์ และการจัดทำกลยุทธ์ขององค์กรเพื่อให้ได้กลยุทธ์หลักขององค์กร (Strategic Themes) การจัดทำแผนที่ทางกลยุทธ์ (Strategic Map) ซึ่งจะเป็นแผนที่ที่แสดงความสัมพันธ์ในเชิงเหตุและผลของวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ภายใต้มุมมองของ Balanced Scorecard ทั้ง 4 ด้าน (มุมมองด้านการเงิน มุมมองด้านลูกค้า มุมมองด้านกระบวนการภายใน และมุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนา) โดยวัตถุประสงค์เหล่านี้ต้องสอดคล้องและสนับสนุนต่อวิสัยทัศน์และกลยุทธ์หลักขององค์กร จากนั้นจึงกำหนดตัวชี้วัด เป้าหมาย และแผนงาน โครงการ กิจกรรมของวัตถุประสงค์แต่ละประการ จึงจะถือว่าเสร็จสิ้นกระบวนการในการพัฒนา Balanced Scorecard ในระดับองค์กร (Corporate Scorecard)

2.1.4 กระบวนการในการพัฒนาและจัดทำ Balanced Scorecard

กระบวนการจัดทำ Balanced Scorecard ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

- 1) การวิเคราะห์ทางกลยุทธ์ ได้แก่ การทำ SWOT Analysis เพื่อให้ได้ทิศทางและกลยุทธ์ขององค์กรที่ชัดเจน
- 2) กำหนดวิสัยทัศน์ และ กลยุทธ์ขององค์กร โดยกำหนดเป็นกลยุทธ์หลัก (Strategic Themes) ที่สำคัญขององค์กร

3) วิเคราะห์และกำหนดว่า Balanced Scorecard ขององค์กรควรมีทั้งหมดกี่มุมมอง และแต่ละมุมมองควรมีความสัมพันธ์กันอย่างไร (แนวคิดของ Kaplan and Norton กำหนดไว้ 4 มุมมองตามลำดับความสำคัญ คือ ด้านการเงิน มุมมองด้านลูกค้า มุมมองด้านกระบวนการภายใน และมุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนา)

4) จัดทำแผนที่ทางกลยุทธ์ (Strategy Map) ระดับองค์กรโดยกำหนดวัตถุประสงค์ที่สำคัญภายใต้แต่ละมุมมอง โดยพิจารณาว่าในการที่องค์กรจะสามารถดำเนินงานและบรรลุวิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ขององค์กรได้นั้น ต้องบรรลุวัตถุประสงค์ด้านใดบ้าง

5) กลุ่มผู้บริหารระดับสูงต้องมีการประชุมร่วมกันเพื่อยืนยันและเห็นชอบในแผนที่ทางกลยุทธ์ที่สร้างขึ้น

6) ภายใต้วัตถุประสงค์แต่ละประการ ต้องกำหนดรายละเอียดของวัตถุประสงค์ในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านของตัวชี้วัด ฐานข้อมูลในปัจจุบัน เป้าหมายที่ต้องบรรลุ รวมทั้ง แผนงาน กิจกรรม หรือโครงการ (Initiatives) ที่ต้องทำ ซึ่งภายในขั้นตอนนี้สามารถแยกเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

6.1) การจัดทำตัวชี้วัด

6.2) การกำหนดเป้าหมาย โดยอาศัยข้อมูลในปัจจุบัน

6.3) การจัดทำแผนงาน โครงการ และกิจกรรมที่จะต้องทำเพื่อช่วยให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดขึ้น

7) เมื่อจัดทำแผนงานหรือโครงการเสร็จแล้ว สามารถจะแปลงตัวชี้วัดและเป้าหมายระดับองค์กรให้เป็นของผู้บริหารรองลงไปเพื่อให้ผู้บริหารระดับรอง ๆ ลงไปได้จัดทำแผนปฏิบัติการตามแผนงานหรือโครงการหลักและกำหนดตัวชี้วัดให้กับผู้บริหารในระดับรอง ๆ ลงไป Balanced Scorecard เป็นหลักการที่มีความยืดหยุ่น

แม้ว่าแนวทางของ Kaplan and Norton จะมีความเป็นลำดับที่ชัดเจน แต่ Balanced Scorecard ก็ยังเป็นแนวคิดที่ยืดหยุ่น เช่น มุมมองภายใต้ Balanced Scorecard ไม่จำเป็นต้องมี 4 มุมมองตามแนวคิดดั้งเดิม (แนวคิดของ Kaplan and Norton กำหนดไว้ 4 มุมมองตามลำดับความสำคัญ คือ ด้านการเงิน มุมมองด้านลูกค้า มุมมองด้านกระบวนการภายใน และมุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนา) การที่จะมีกี่มุมมองขึ้นอยู่กับปรัชญาและพื้นฐานที่สำคัญของงานมากกว่า หน่วยงานบางแห่งอาจจะมีมุมมองด้านอื่นเพิ่มขึ้นได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของหน่วยงานนั้น ๆ นอกจากนั้นการจัดเรียงลำดับของมุมมองต่าง ๆ ไม่จำเป็นต้องเริ่มจากการเงิน ลูกค้า กระบวนการภายใน และการเรียนรู้ในหน่วยงานก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปรัชญาและพื้นฐานขององค์กรนั้น เช่น หน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจวัตถุประสงค์ด้านการเงินอาจไม่ใช่สิ่งสำคัญที่สุดที่องค์กร

ต้องการจะบรรลุ แต่อาจจะเป็นในด้านลูกค้าแทนก็ได้ และมุมมอง ด้านการเงินอาจจะอยู่ล่างสุดในฐานที่เป็นมุมมองที่สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้และกิจกรรม ต่าง ๆ ภายในองค์กรก็ได้ เป็นต้น

2.1.5 ประโยชน์ที่ได้จากการนำ Balanced Scorecard ไปใช้

- 1) ช่วยให้ผลการดำเนินงานขององค์กรดีขึ้น
- 2) ทำให้ทั้งองค์กรมุ่งเน้นและให้ความสำคัญต่อกลยุทธ์ขององค์กร โดยต้องให้เจ้าหน้าที่ทั่วทั้งองค์กรให้ความสำคัญกับกลยุทธ์ขององค์กรมากขึ้น และเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยในการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ
- 3) ช่วยในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและวัฒนธรรมขององค์กรโดยอาศัยการกำหนดตัวชี้วัดและเป้าหมายเป็นเครื่องมือในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่
- 4) ทำให้พนักงานเกิดการรับรู้และเข้าใจว่างานแต่ละอย่างมีที่มาที่ไปอีกทั้งผลของงาน ตนเองจะส่งผลต่อผลการดำเนินงานของผู้อื่นและขององค์กรอย่างไร

2.1.6 อะไรคือข้อควรระวังและข้อคิดในการจัดทำ Balanced Scorecard

- 1) ผู้บริหารระดับสูงต้องให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่
- 2) ทุกคนภายในองค์กรต้องมีส่วนร่วมรับรู้และให้การสนับสนุนในการนำระบบการประเมินไปใช้ เนื่องจากการนำ Balanced Scorecard ไปใช้ต้องเกี่ยวข้องกับทุกคนในองค์กร
- 3) การเริ่มนำระบบ Balanced Scorecard มาใช้ภายในองค์กรต้องระวังว่าเมื่อทำแล้วควรจะทำให้เห็นผลในระดับหนึ่งโดยเร็ว เพราะจะส่งผลต่อขวัญและกำลังใจของพนักงาน
- 4) ต้องระวังอย่าให้ระบบ Balanced Scorecard กลายเป็นเครื่องมือในการจับผิดเจ้าหน้าที่ จะเป็นการใช้ Balanced Scorecard อย่างผิดวัตถุประสงค์
- 5) ต้องระวังไม่ให้เกิดการจัดทำระบบ Balanced Scorecard เป็นเพียงแค่โครงการที่มีกำหนดระยะเวลา ทั้งนี้เพราะ Balanced Scorecard เป็นสิ่งที่ต้องทำอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาไม่มีสิ้นสุด ต้องมีการปรับเปลี่ยนตลอดเวลาเพื่อให้มีความเหมาะสมต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป
- 6) ต้องระวังไม่ให้เกิดการจัดทำตัวชี้วัดและเป้าหมายมีความง่ายหรือยากเกินไป
- 7) ในการนำเครื่องมือหรือสิ่งใหม่ ๆ มาใช้ภายในองค์กร อาจจะต้องพบการต่อต้านจากผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่บางกลุ่ม
- 8) การนำระบบ Balanced Scorecard ไปผูกกับระบบการจ่ายค่าตอบแทนขององค์กร ไม่ควรจะเร่งรีบทำตั้งแต่การเพิ่งพัฒนา Balanced Scorecard ได้ใหม่ ๆ ควรต้องรอให้ระบบทั้งหมดนิ่งก่อน
- 9) บางครั้งผู้บริหารชอบที่จะกำหนดค่าน้ำหนักความสำคัญในการกำหนดวัตถุประสงค์หรือตัวชี้วัด เพื่อเป็นการจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยแต่ละตัว แต่ต้องระลึกไว้เสมอว่าค่าน้ำหนักความสำคัญนี้เป็นเพียงแค่เครื่องมือที่ช่วยในการสื่อสารให้ทุกคนเห็นความสำคัญ ของปัจจัย

แต่ละตัวเท่านั้น ถ้าองค์กรเสียเวลากับค่าน้ำหนักเหล่านี้มากเกินไปอาจทำให้เกิด การผิดพลาดจาก วัตถุประสงค์ที่ต้องการได้

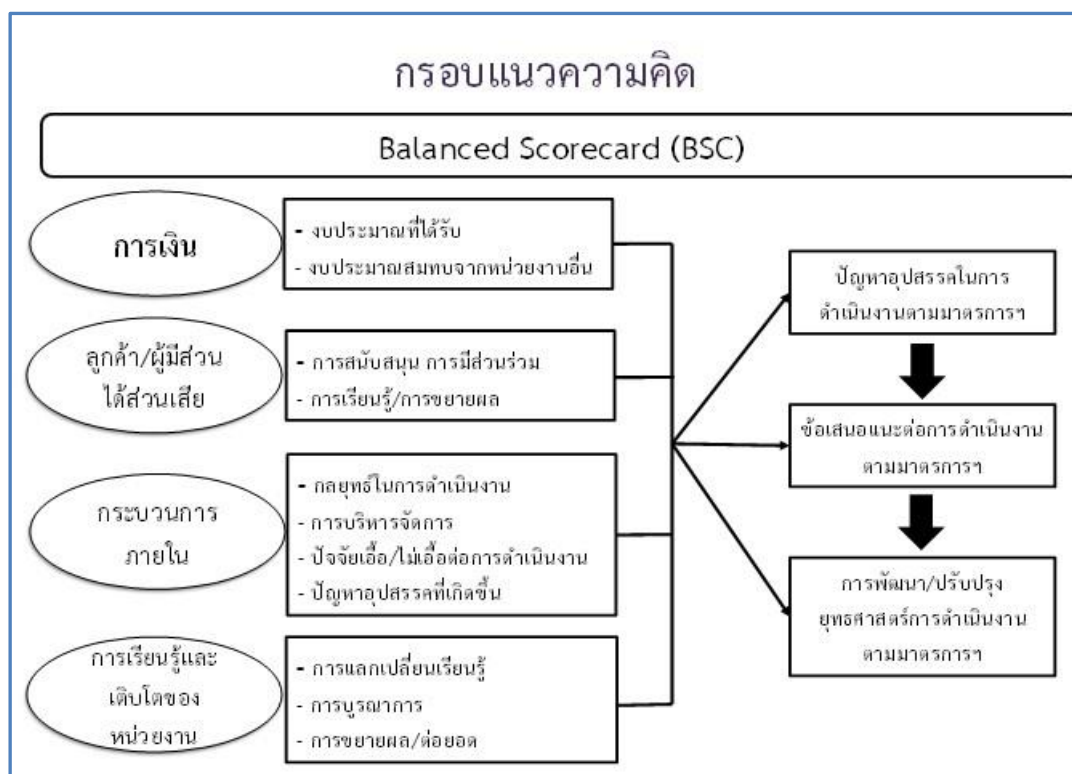
10) ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องในการทำ Balanced Scorecard ทุกคนต้องระลึกว่า สิ่งที่กำลังทำเป็นเพียงสมมติฐาน เท่านั้น ทุกสิ่งสามารถเปลี่ยนแปลงและแก้ไขได้ตลอดเวลา หากจะ จัดทำและนำ Balanced Scorecard ไปใช้ในองค์กรต้องเตรียมการอะไรบ้าง

ผศ. ดร. พสุ เดชะรินทร์ ระบุว่าในการนำเอา Balanced Scorecard มาใช้ภายใน องค์กร จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ พอสมควร ดังนั้น ผู้บริหารขององค์กรควรจะ เตรียมตัวองค์กรให้พร้อมก่อนที่จะมีการนำเอา Balanced Scorecard มาใช้จริง ๆ เพื่อให้ กระบวนการในการปรับเปลี่ยนเป็นไปด้วยความราบรื่นมากขึ้น และสิ่งที่จะต้องเตรียมความพร้อม คือ

- 1) ผู้นำต้องเป็นผู้ริเริ่มการเปลี่ยนแปลง
- 2) ผู้บริหารระดับสูงต้องสร้างบรรยากาศในการเปลี่ยนแปลง
- 3) ผู้บริหารต้องทำการสื่อสารและทำความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ทุกคนให้ชัดเจน
- 4) ผู้บริหารต้องมุ่งมั่นเอาจริงเอาจังที่จะทำให้ Balanced Scorecard ประสบผล
- 5) เตรียมความพร้อมในระบบข้อมูลภายในองค์กร

2.2 สรุปกรอบแนวคิด

ในการศึกษาเรื่อง มาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและ ความมั่นคง : เป้าหมายและการดำเนินงานของประเทศไทย ผู้ศึกษาได้ประยุกต์โดยใช้แนวคิดการบริหาร แบบ Balanced Scorecard ทั้ง 4 มุมมอง ประกอบด้วย มุมมองด้านการเงิน (Financial Perspective) มุมมองด้านลูกค้า (Customer Perspective) มุมมองด้านกระบวนการภายใน (Internal Perspective) และมุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนา (learning and Growth Perspective) มาใช้ในการ วิเคราะห์เชิงเนื้อหาเพื่อให้ทราบผลความก้าวหน้าในการดำเนินงาน ทราบปัญหาอุปสรรค และจะมี ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานอย่างไร ดังนี้

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิด

2.3 บรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.3.1 การประชุมคณะกรรมการอาเซียนด้านการคุ้มครองสิทธิสตรีและสิทธิเด็ก (ASEAN Commission on the Promotion and Protection of the Rights of Women and Children-ACWC)⁸ ครั้งที่ 6 เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2562 ซึ่งในการประชุมครั้งนี้มีประเทศสมาชิก

⁸ ACWC จัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2552 เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการของอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination against Women) แผนปฏิบัติการเวียงจันทน์ (Vientiane Action Programme (VAP) 2004-2010) กฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) ซึ่งมีผลปฏิบัติตั้งแต่ปี 2551 และแผนการดำเนินงาน เพื่อสร้างประชาคมอาเซียน 2552-2558 (Roadmap for the ASEAN Community 2009-2015) ACWC เป็นองค์กรระหว่างรัฐบาล (intergovernmental body) และเป็นส่วนหนึ่งของอาเซียน มีสถานะเป็นองค์กรที่ให้ความปรึกษา โดยมีผู้แทนทั้งสิ้น 20 คน จากประเทศสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศ อำนาจหน้าที่ (Terms of Reference-TOR) ของ ACWC ได้รับการรับรองจากประเทศสมาชิกอาเซียนและที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 15 เมื่อวันที่ 23-25 ตุลาคม 2552 ที่ประเทศไทย TOR ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของ ACWC เพื่อเสริมและปกป้องสิทธิมนุษยชนของสตรีและเด็ก โดยคำนึงถึงภูมิหลังที่แตกต่างทางประวัติศาสตร์ สังคม การเมือง ศาสนา และเศรษฐกิจใน ภูมิภาค

อาเซียน 10 ประเทศเข้าร่วมการประชุม ประกอบด้วย บรูไนดารุสซาลาม ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สหพันธรัฐมาเลเซีย สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ประเทศไทย และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ซึ่งการประชุมครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหารือร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศ โดยในส่วนของประเทศไทยนำเสนอความร่วมมือระหว่าง ACWC ด้านสตรีของประเทศไทย และคณะกรรมการอาเซียนด้านสตรี (ACW) ประเทศไทย เพื่อเป็นประเทศผู้ประสานงานในการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการภูมิภาคอาเซียนว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี (Regional Plan of Action on the Elimination of Violence against Women : ASEAN RPA on EVAW) ในระดับภูมิภาคอาเซียน ระยะครึ่งแผน ในระยะแรก (ภายในปี 2562) ประเทศไทยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก UN Women Regional โดยผู้เชี่ยวชาญได้ทบทวนเอกสาร โครงการ และการดำเนินการที่ผ่านมาเกี่ยวกับแผนดังกล่าว ของประเทศสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศ และในส่วนของการดำเนินงานระดับประเทศ อยู่ในระหว่างการจัดทำแบบสำรวจข้อมูลประเทศของประเทศสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศ เพื่อประเมินผลการดำเนินงานตามแผนฯ ต่อไป ในส่วนการดำเนินงานในระยะต่อไป (ภายหลัง ปี 2562) ACWC จะได้หารือกับหน่วยงานองค์กรระหว่างประเทศ เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณต่อไป

2.3.2 รุ่งรวี เกลิมศรีภิญโญรัช⁹ ได้เสนอข้อเสนอแนะต่อ UN Women¹⁰ เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2559 ซึ่งข้อเสนอแนะดังกล่าวนี้ มองบทบาทของกลุ่มประชาสังคมสตรีในความขัดแย้งในชายแดนภาคใต้ว่า กลุ่มสตรีนั้นมีบทบาทมาตั้งแต่ปี 2547 โดยบทบาทหลักจะอยู่ที่การเยียวยาครอบครัวของผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุรุนแรง และได้ให้ข้อเสนอแนะจาก “การประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นเรื่องพื้นที่ปลอดภัยสำหรับสตรีและเด็กเพื่อเสนอต่อมาตรการและแนวทางด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง” ซึ่งจัดขึ้นที่โรงแรมบีพี สมิหลา จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2559 ใน 4 ด้านหลัก ได้แก่ (1) การพัฒนาศักยภาพของภาคประชาสังคมในการทำงานเพื่อหนุนเสริมกระบวนการสันติภาพ โดยผู้เข้าร่วมประชุมสะท้อนว่าความรู้ที่ต้องการคือ ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ (International Humanitarian Law-IHL)

ส่งเสริมคุณภาพชีวิต การพัฒนาศักยภาพ และการมีส่วนร่วมของสตรีและเด็กใน ประชาคมอาเซียน ตลอดจน

ส่งเสริมการดำเนินการที่สอดคล้องกับกลไกในระดับนานาชาติต่าง ๆ ด้านสิทธิมนุษยชนของสตรีและเด็กที่เกี่ยวข้อง

⁹ ข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทสตรีเพื่อการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงในบริบทความขัดแย้งในชายแดนไทย, ธันวาคม 2559

¹⁰ องค์กรเพื่อการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศและเพิ่มพลังของผู้หญิงแห่งสหประชาชาติ (United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women) หรือ องค์กรเพื่อสตรีแห่งสหประชาชาติ (UN Women) เป็นองค์กรสหประชาชาติซึ่งทำงานเพื่อให้อำนาจ (Empowerment) แก่สตรีและเด็กหญิง

และกฎหมายระหว่างประเทศอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ความรู้ในการผลิตสื่อเพื่อสื่อสารกับคนในชุมชนหรือกับสาธารณะ ทั้งในรูปแบบของการผลิตวีดิทัศน์ การทำรายการวิทยุ การจัดทำวิทยุชุมชน การทำเว็บไซต์ ทักษะในการผลิตสื่อเหล่านี้จะมีส่วนช่วยในการขยายความคิดเกี่ยวกับเรื่องกระบวนการสันติภาพและการจัดการความขัดแย้งอื่น ๆ ไปสู่ชุมชนและสังคมใหญ่ได้มากขึ้น ความรู้เรื่องพิษภัยของยาเสพติด ความรู้เรื่องทักษะในการประกอบอาชีพ (2) การส่งเสริมบทบาทของสตรีและภาคประชาสังคมในการหนุนเสริมกระบวนการสันติภาพ (3) การสร้างศูนย์เพื่อประสานงานการขับเคลื่อนระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน โดยอาจให้มีการตั้งกองทุนสตรี สันติภาพและความมั่นคงขึ้นเพื่อสนับสนุนงบประมาณในการทำงาน และ (4) งานวิจัยและฐานข้อมูล ซึ่งในการทำงานขับเคลื่อนทางด้านสังคมนี้ จำเป็นที่จะต้องมีการวิจัยและฐานข้อมูลรองรับเพื่อให้การวางยุทธศาสตร์เป็นไปอย่างมีทิศทาง

2.3.3 อินย่า พัพเพนโฮลส์ (Paffenholz, 2015, p 1) กล่าวว่า เหตุที่ผู้หญิงยังไม่ได้มีโอกาสให้มีส่วนร่วมในกระบวนการสันติภาพประการหนึ่งมาจาก “การขาดความรู้ที่อิงกับหลักฐานเชิงประจักษ์ว่าผู้หญิงจะมีบทบาทและผลกระทบต่อการกระบวนการสันติภาพและการเมืองในมิติต่าง ๆ อย่างไรบ้าง (ทั้งที่เกี่ยวกับการเจรจาและรวมถึงภารกิจอื่น ๆ) งานศึกษาวิจัยหลายชิ้นจากหลายประเทศแสดงผลการวิจัยออกมาในทางเดียวกันว่า ผู้หญิงที่อยู่ในพื้นที่ความขัดแย้งที่ใช้อาวุธและหลังความขัดแย้งยุติลง ไม่ว่าประเทศใดต่างพยายามหาหนทางที่จะทำให้เกิดความคิดเห็นและผลประโยชน์ของตนเป็นที่รับรู้และได้รับการผนวกเข้าไปอยู่ในกระบวนการตัดสินใจเพื่อส่งเสริมให้เกิดสันติภาพและความปรองดอง

2.3.4 ดวงหทัย บุรณเจริญกิจ¹¹ กล่าวว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้หญิงในกระบวนการสันติภาพจากการสำรวจงานวิจัยหลายชิ้นที่ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้หญิงในกระบวนการสันติภาพในประเทศต่าง ๆ ทำให้เห็นโอกาสและช่องทางที่เปิดให้ผู้หญิงเข้าไปทำงานสร้างสันติภาพ โดยในส่วนของรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้หญิงในกระบวนการสันติภาพแบบไม่เป็นทางการได้แก่ ข) ทำให้มุมมองเพศสภาพเป็นส่วนหนึ่งของแนวคิดกระแสหลักของโครงการพัฒนา ในระดับการปกครองท้องถิ่น ทางการให้พื้นที่และทรัพยากรเพื่อการแก้ไขปัญหาเฉพาะของผู้หญิงและผู้ชายในพื้นที่ขัดแย้งอย่างเช่น แผนปฏิบัติการแห่งชาติว่าด้วยสตรี สันติภาพ และความมั่นคง (National Action Plan on Women, Peace and security: NAP WPS) ของฟิลิปปินส์ที่เริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. 2553 อนุวัติตามมติที่ 1325 ของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (UNSCR) เพื่อส่งเสริมสิทธิสตรีและป้องกันการละเมิดสิทธิสตรีในภาวะความขัดแย้งที่ยังดำเนินอยู่และหลังความขัดแย้งผ่านไปแล้ว เป้าหมายของแผนปฏิบัติการแห่งชาติดังกล่าวคือ การส่งเสริมให้มีการคุ้มครองและเสริมศักยภาพของผู้หญิง รวมทั้ง สนับสนุนให้ผู้หญิงมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในกลไกที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสันติภาพ

¹¹ ดวงหทัย บุรณเจริญกิจ, ผู้หญิงกับกระบวนการสันติภาพชายแดนใต้ (2561)

และความมั่นคง ด้วยเหตุนี้แผน NAP WPS จึงเป็นจุดเริ่มต้นของโครงการ “พื้นที่ที่เป็นมิตรกับผู้หญิง” (Women Friendly Space: WPS)

สำหรับความจำเป็นของการมีส่วนร่วมของผู้หญิงและการผนวกมิติเพศสภาพ ในกระบวนการสันติภาพนั้น ดวงหทัย บุรณเจริญกิจ มองว่ากระบวนการสันติภาพนับเป็นโอกาสสำคัญที่จะสร้างความเป็นธรรมทางเพศและความเป็นธรรมทางสังคมให้เกิดขึ้น ซึ่งความเป็นธรรมทางเพศเป็นพื้นฐานของการสร้างวัฒนธรรมการเคารพสิทธิมนุษยชนขึ้นในสังคม ในสังคมต่าง ๆ ทั่วโลกวิถีปฏิบัติทำให้วัฒนธรรมการเลือกปฏิบัติและการกีดกันทางเพศเป็นสิ่งที่ถูกปฏิบัติจนเป็นเรื่องคุ้นเคยและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การจะหาจุดคานงัดที่จะสร้างจุดเปลี่ยนให้กับเรื่องที่จะเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่ปกติในสังคมนั้นเกิดขึ้นได้ยาก ในหลายสังคมผู้หญิงและผู้ชายที่ต้องการสร้างบรรทัดฐานใหม่เรื่องแบบแผนปฏิบัติตามเพศสภาพจึงอาศัยกระบวนการพูดคุย-เจรจาสันติภาพเป็นโอกาสในการสร้างการเปลี่ยนแปลง และจากการศึกษาในหลายประเทศพบว่าความรุนแรงทางเพศเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางอาวุธ กระบวนการเจรจาสันติภาพจำเป็นต้องมีวาระเรื่องการยุติความรุนแรงทางเพศ (Reimann, 2014) ผู้หญิงที่ทำงานยุติความรุนแรงในครอบครัวในชายแดนใต้เห็นว่าสถานการณ์ความขัดแย้งที่รุนแรงในชายแดนใต้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างมีนัยสำคัญที่ทำให้ความรุนแรงทางเพศ และความรุนแรงในครอบครัวเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องที่ยังไม่มีการพูดถึงเท่าที่ควร

กระบวนการสันติภาพนั้น มิได้มีเป้าหมายเพียงแค่อุบัติความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากอาวุธเท่านั้น แต่มีเป้าหมายที่ใหญ่ไปกว่านั้น นั่นคือ การสร้างสันติภาพที่ยั่งยืนให้กับสังคม ดังนั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายจึงจำเป็นที่จะต้องทำให้กระบวนการสันติภาพเป็นกระบวนการที่ใส่ใจมิติต่าง ๆ อย่างรอบด้านมิใช่เป็นดังในหลายกระบวนการสันติภาพที่การเจรจามุ่งหวังแค่การหยุดยิง การจัดการทางการเมือง และการจัดการความขัดแย้งระหว่างชนชั้นนำ (Anderlini & Tirman, 2010) แต่การสร้างสันติภาพที่ยั่งยืนต้องใส่ใจและพยายามรวบรวมพลังทางสังคม นำทรัพยากรและความคิดจากภาคส่วนที่หลากหลายมาใช้อย่างเต็มศักยภาพเพื่อเพิ่มพูนความเป็นไปได้ที่สังคมจะออกจากความรุนแรงในพื้นที่ชายแดนใต้

2.3.5 แผนปฏิบัติการภูมิภาคอาเซียนว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี¹² (ASEAN Regional Plan of Action on the Elimination of Violence against Women: ASEAN RPA on EVAW) ซึ่งผ่านความเห็นชอบในการประชุมร่วมระหว่าง ACWC¹³-ACW¹⁴ ซึ่งในระยะสองสามปีหลังภูมิภาคอาเซียนได้มีความก้าวหน้าที่สำคัญในการจัดการกับปัญหาความรุนแรงต่อสตรีด้วยการนำ

¹² แผนปฏิบัติการภูมิภาคอาเซียนว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี, กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2558

¹³ อ่างแล้ว

¹⁴ อ่างแล้ว

นโยบายไปปฏิบัติทั้งในระดับภูมิภาคและระดับประเทศ ประเทศสมาชิกอาเซียนส่วนใหญ่ ได้ตรากฎหมายภายในประเทศที่เกี่ยวกับความรุนแรงต่อสตรีและ/หรือความรุนแรงในครอบครัว เป็นการเฉพาะ ขณะที่บางประเทศได้พัฒนาแผนปฏิบัติการในระดับประเทศในการสนับสนุน การดำเนินการตามกฎหมายและนโยบายต่าง ๆ หน่วยงานของภาครัฐและ/หรือภาคประชาสังคม ได้จัดบริการต่าง ๆ สำหรับสตรีและเด็กที่ได้เผชิญกับความรุนแรง ซึ่งรวมถึงที่พักฉุกเฉิน บริการด่วน และศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ ในขณะที่บางประเทศได้จัดให้มีไว้คอยบริการสำหรับเด็กและสตรี เป็นการเฉพาะในสถานตำรวจ ขณะเดียวกันหลาย ๆ ประเทศก็ได้จัดให้มีการรณรงค์เพื่อสร้างการตระหนักรู้เพื่อลดการยอมรับเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงต่อสตรี แต่อย่างไรก็ตาม ความก้าวหน้ายังคงไม่เท่าเทียมกัน โดยที่บางรูปแบบของความรุนแรงต่อสตรี เช่น การข่มขืนโดยคู่สมรสและรูปแบบ อื่น ๆ ของความรุนแรงทางเพศยังคงไม่ได้รับบรรจุในกฎหมายในปัจจุบัน ประเด็นที่ยังต้องการ การเอาใจใส่เพิ่มเติมรวมถึงช่องว่างด้านข้อมูลเกี่ยวกับขอบเขตและผลกระทบของความรุนแรงต่อสตรี ทรัพยากรด้านการเงินทุน และมนุษย์ที่จำกัดในการสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายและการให้บริการความช่วยเหลือ และการดำรงอยู่ของบรรทัดฐานทางสังคมที่สะท้อนให้เห็นถึงการเลือกปฏิบัติทางเพศและการเหมารวมที่แสดงให้เห็นถึงการยอมรับในความรุนแรงต่อสตรี

อย่างไรก็ตาม ในระยะที่ผ่านมาสองสามปีหลัง ประเทศสมาชิกอาเซียนได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องในการจัดการปัญหาความรุนแรงต่อสตรีผ่านการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันและยังได้ให้คำมั่นในการดำเนินการตามมติระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการยุติความรุนแรงต่อสตรี รวมถึงมติของสมัชชาแห่งสหประชาชาติ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ และคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ มติเหล่านี้รวมถึงมติข้อที่ 1325, 1820, 1888 และ 1889 ว่าด้วยเรื่องสตรี สันติภาพ และความมั่นคงด้วย

2.3.6 แนวทางปฏิบัติภูมิภาคอาเซียนว่าด้วยการเก็บรวบรวมและการใช้ข้อมูลความรุนแรงต่อสตรีและเด็กหญิง¹⁵ กล่าวถึงความรุนแรงต่อสตรีและเด็กหญิงในประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งความแพร่หลายของความรุนแรงต่อสตรีและเด็กหญิงในประเทศสมาชิกอาเซียนนี้ ได้มีการสำรวจในปี 2017 จำนวนแปดประเทศสมาชิก ได้แก่ กัมพูชา อินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมียนมา ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม ความรุนแรงต่อสตรีและเด็กหญิง ไม่สามารถถูกขจัดให้หมดไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากปราศจากข้อมูลที่น่าเชื่อถือ กว่าสิบปี ที่ผ่านมา ความสนใจของโลกได้เปลี่ยนไปสู่การเก็บรวบรวมข้อมูลที่มากขึ้นและดีขึ้น เพื่อสนับสนุนความพยายามในการขจัดความรุนแรงต่อสตรีและเด็กหญิงในทุกรูปแบบ โดยมุ่งเน้นถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลลักษณะและ

¹⁵ แนวทางปฏิบัติภูมิภาคอาเซียนว่าด้วยการเก็บรวบรวมและการใช้ข้อมูลความรุนแรงต่อสตรีและเด็กหญิง, องค์การเพื่อการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศและเพิ่มพลังของผู้หญิงแห่งสหประชาชาติ (UN Women). 2018 โปรดดูรายละเอียดที่ foreignaffairs.m-society.go.th/documents/ascc

ความแพร่หลายของความรุนแรงต่อสตรีและเด็กหญิง รวมถึง ศักยภาพของผู้ประสบความรุนแรง ในการเข้าถึงบริการที่จำเป็น ตลอดจน ความเสี่ยงและปัจจัยเชิงป้องกันและผลกระทบของความรุนแรง ต่อสตรีและเด็กหญิง สำหรับประเทศสมาชิกอาเซียนกับข้อมูลที่มีอยู่ จำนวนของผู้หญิงที่ประสบ ความรุนแรงทางร่างกายและ/หรือทางเพศจากคู่ครอง ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาอยู่ในช่วงตั้งแต่ 1 เปอร์เซ็นต์ในสิงคโปร์ ถึง 22 เปอร์เซ็นต์ในประเทศไทย ในกรณีของประสบการณ์ความรุนแรงโดย คู่ครองในช่วงชีวิตหนึ่งของผู้หญิง อัตราจะอยู่ในช่วงตั้งแต่ 6 เปอร์เซ็นต์ในสิงคโปร์ ถึง 44 เปอร์เซ็นต์ ในประเทศไทย ในบรรดาประเทศสมาชิกล้วน แม้ว่าจะมีความพยายามเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน สัดส่วนของผู้หญิงที่ประสบความรุนแรงทางจิตใจในความสัมพันธ์ใกล้ชิด ก็ยังขาดอยู่ อย่างไรก็ตาม ความแพร่หลายของความรุนแรงทางจิตใจโดยทั่วไปนั้นจะสูงกว่า ความรุนแรงทางร่างกายในช่วงชีวิต ของผู้หญิงและในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา ในประเทศเวียดนาม 54 เปอร์เซ็นต์ของผู้หญิงประสบ ความรุนแรงทางอารมณ์ในความสัมพันธ์ใกล้ชิดในช่วงชีวิตหนึ่ง และ 25 เปอร์เซ็นต์ประสบความรุนแรง ทางอารมณ์ในความสัมพันธ์ใกล้ชิดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาเปรียบเทียบกับ 34 เปอร์เซ็นต์ของผู้หญิง ที่ประสบความรุนแรงทางร่างกายในช่วงชีวิตหนึ่ง และ 9 เปอร์เซ็นต์อยู่ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา มีการวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าจำนวนส่วนใหญ่ของผู้หญิงที่ประสบความรุนแรงในความสัมพันธ์ใกล้ชิด บ่อยครั้งประสบความรุนแรงหลากหลายรูปแบบและอดทนต่อการกระทำรุนแรงซ้ำด้วยมือของ อดีตสามีหรือคู่ครองหรือสามีหรือคู่ครองคนปัจจุบัน ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 15 เปอร์เซ็นต์ของผู้หญิง ในช่วงชีวิตหนึ่งของพวกเขาเคยประสบความรุนแรงทางร่างกายและ/หรือทางเพศ ขณะที่ 30 เปอร์เซ็นต์เคยประสบอย่างน้อยหนึ่ง ในสามรูปแบบของความรุนแรง กล่าวคือ ทางอารมณ์ ทางร่างกาย และ/หรือทางเพศโดยคู่ครอง สัดส่วนของผู้หญิงที่ประสบความรุนแรง ทางร่างกาย ทางเพศและ/หรือทางอารมณ์ในช่วงหนึ่งของชีวิตสูงถึง 58 เปอร์เซ็นต์ และ 27 เปอร์เซ็นต์ของผู้หญิงประสบความรุนแรงทั้งสามรูปแบบในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาผู้หญิงและเด็กหญิง อยู่ในความเสี่ยงต่อความรุนแรงทางร่างกายและ/หรือทางเพศ โดยบุคคลที่ไม่ใช่คู่ครองด้วยเช่นกัน มีเพียงไม่กี่ประเทศเท่านั้นในอาเซียนที่มีข้อมูลความรุนแรง ทางเพศโดยบุคคลที่ไม่ใช่คู่ครอง ในประเทศเวียดนาม 10 เปอร์เซ็นต์ของผู้หญิงประสบความรุนแรงทางร่างกายโดยบุคคลที่ไม่ใช่คู่ครอง และ 2 เปอร์เซ็นต์ที่ประสบความรุนแรงทางเพศจากบุคคลอื่น ที่นอกเหนือจากสามีตั้งแต่อายุได้ 15 ปี ทั้งนี้ ผู้กระทำความรุนแรงทางร่างกายที่ไม่ใช่คู่ครองส่วนใหญ่เป็นสมาชิกในครอบครัว (65 เปอร์เซ็นต์) ขณะที่ผู้กระทำความรุนแรงทางเพศเป็นคนแปลกหน้าหรือคนรัก ในสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว ความแพร่หลายของความรุนแรงทางร่างกายโดยผู้ที่มีคู่ครองในช่วงชีวิตหนึ่งคือ 5 เปอร์เซ็นต์ และความแพร่หลายของความรุนแรงทางเพศคือ 1 เปอร์เซ็นต์ ผู้กระทำความรุนแรงทาง ร่างกายที่มีคู่ครองเป็นไปได้อย่างมากที่จะเป็นสมาชิก ในครอบครัวที่เป็นผู้หญิง (35 เปอร์เซ็นต์) โดยเฉพาะอย่างยิ่งแม่หรือแม่เลี้ยง (27 เปอร์เซ็นต์) และเพื่อนผู้หญิงและคนรู้จัก (20 เปอร์เซ็นต์)

ผู้กระทำความรุนแรงทางเพศที่มีใช้คู่ครองรวมถึงสมาชิกในครอบครัวที่เป็นผู้ชาย (24 เปอร์เซ็นต์) และผู้ชายอื่น ๆ (24 เปอร์เซ็นต์) ในอินโดนีเซีย ในระหว่าง ช่วงชีวิตของผู้หญิง ความแพร่หลายของความรุนแรงทางร่างกายและ/หรือทางเพศโดยผู้ที่มีใช้คู่ครองคือ 24 เปอร์เซ็นต์ และ 18 เปอร์เซ็นต์โดยคู่ครอง

บทที่ 3

ผลการศึกษา

จากการที่ประเทศไทยได้รับมติของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ มติข้อที่ 1325 วาระสตรี สันติภาพและความมั่นคง เข้ามาเพื่อส่งเสริมและเพิ่มบทบาทให้สตรีเข้าไปมีส่วนร่วมในการรักษาสันติภาพ และความมั่นคง และเพื่อเป็นการนำข้อมติดังกล่าวนี้ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จเป็นรูปธรรม กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว จึงได้จัดทำมาตรการและแนวทางปฏิบัติ ด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงขึ้น ประกอบด้วยมาตรการ 5 ด้าน คือ (1) การป้องกัน (Prevention) (2) การคุ้มครองพิทักษ์สิทธิ และการฟื้นฟูเยียวยา (Protection and recovery) (3) การพัฒนาศักยภาพ (Capacity Building) (4) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและสตรี (Empowerment and Participation) และ (5) การส่งเสริมให้มีกลไกและการขับเคลื่อน (Mechanism and implementation) โดยกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานระหว่าง พ.ศ. 2560–2564 และมีเป้าหมายหลักให้สตรีมีส่วนร่วมในกระบวนการสันติภาพ ในทุกขั้นตอนและทุกระดับ สตรีในพื้นที่สถานการณ์ความขัดแย้งได้รับการปกป้องและคุ้มครองสิทธิ ภาคประชาสังคม ผู้นำทางศาสนา ประชาชน ผู้นำในพื้นที่ และสื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการสร้างสันติภาพและความมั่นคง มีการสร้างกลไกเพื่อส่งเสริมให้สตรีมีส่วนร่วมในการจัดการความขัดแย้ง และกระบวนการสร้างสันติภาพ และต้องการให้มีฐานข้อมูลกลางด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพ และความมั่นคงที่เป็นระบบ ทันสมัย และเข้าถึงง่าย

จากการศึกษา มีผลการดำเนินงาน โดยจะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงานและผลการดำเนินงานตามมาตรการและแนวทางปฏิบัติ ด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง

ส่วนที่ 2 ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานตามมาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง

ส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนางานตามมาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง

ส่วนที่ 1 กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงานและผลการดำเนินงานตามมาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง

นับตั้งแต่ที่ได้มีการจัดทำมาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง มีระยะเวลาในการดำเนินงานระหว่างปี 2560–2564 ซึ่งตลอดสามปี ที่ผ่านมามีกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (สค.) ได้มีการนำมาตรการดังกล่าวไปสู่การปฏิบัตินั้นจากการศึกษาีผลการดำเนินงาน ดังนี้

ตารางที่ 1 กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงานและผลการดำเนินงาน ตามกรอบแนวคิด BSC

มิติ BSC	กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
1. มุมมองด้านการเงิน	1. สนับสนุนงบประมาณ	1. สค. ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินงานตามมาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงโดยในปี 2560 มีจำนวน 288,300 บาท (สองแสนแปดหมื่นแปดพันสามร้อยบาทถ้วน) ปี 2561 มีจำนวน 569,400 บาท (ห้าแสนหกหมื่นเก้าพันสี่ร้อยบาทถ้วน) ปี 2562 มีจำนวน 159,900 บาท (หนึ่งแสนห้าหมื่นเก้าพันเก้าร้อยบาทถ้วน) และ ปี 2563 มีจำนวน 1,177,000 บาท (หนึ่งล้านหนึ่งแสนเจ็ดหมื่นเจ็ดพันบาทถ้วน)
	2. แสวงหางบประมาณสมทบจากหน่วยงานอื่น	จากแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีพบว่า สค. ยังไม่มีแนวทางการแสวงหาความร่วมมือที่จะขอรับการสนับสนุนงบประมาณสมทบจากแหล่งทุน อื่น ๆ เพื่อดำเนินงาน แต่อย่างไรก็ตาม สมจิต สอนกล้า ¹⁶ บอกว่า “กลุ่มสตรีเราทำงานแบบจิตอาสา ส่วนใหญ่เวลาทำงานพอไม่มีเงินมาช่วย เราจะใช้วิธีการลงขันกันในกลุ่มสตรี”

¹⁶ สัมภาษณ์ สมจิต สอนกล้า, ผู้นำเครือข่ายสตรีแม่หญิงสุรินทร์, 15 สิงหาคม 2563

มิติ BSC	กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
2. มุมมองด้านลูกค้า / ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	1. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสตรี กลุ่มสตรี เครือข่าย/องค์กรด้านสตรีภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สื่อมวลชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	1. สค.¹⁷ ได้โดยดำเนินงานผ่านศูนย์ปฏิบัติการป้องกันความรุนแรงในครอบครัวระดับจังหวัดทุกจังหวัดซึ่งอยู่ในสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) โดยมีการดำเนินงานเป็นไปตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 รวมทั้ง การรับแจ้งเหตุเมื่อเกิดปัญหาความรุนแรงผ่านสายด่วน 1300 ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ตลอด 24 ชั่วโมง รวมถึง การออกหน่วยบริการเคลื่อนที่ร่วมกับจังหวัดเพื่อเผยแพร่ความรู้และสร้างความตระหนักให้ประชาชนร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหความรุนแรงในระดับพื้นที่ 2. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเสริมสร้างทักษะเจ้าหน้าที่ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวเพื่อเผยแพร่ความรู้ในการป้องกันความรุนแรงในครอบครัวระดับชุมชน 3. การจัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนเพื่อให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสตรีและครอบครัว 4. จากการดำเนินงานพบว่า สค. ได้ส่งเสริมให้สื่อมวลชนมีบทบาทในการสร้างความตระหนักแก่สังคม เพื่อช่วยเฝ้าระวังและป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาความรุนแรง และไม่ละเมิดสิทธิสตรีผ่านการดำเนินโครงการพลังบวกสาม ภาครัฐ ภาคประชาสังคม และสื่อมวลชนเพื่อสตรีและครอบครัวโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาของสตรีและครอบครัว โดยการให้ความรู้แก่สื่อและมีกิจกรรมการศึกษาดูงานในพื้นที่เพื่อให้สื่อมวลชนได้

¹⁷ สัมภาษณ์ โสภณ แก้วล้อมทรัพย์, ผู้อำนวยการศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัวจังหวัดพิษณุโลก, 9 สิงหาคม 2563

มิติ BSC	กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
		เข้าใจและตระหนักที่จะช่วยแก้ไขปัญหา
	2. ส่งเสริมการเรียนรู้ของสตรี กลุ่มสตรี เครือข่าย/องค์กรด้านสตรี ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	สค. ได้จัดทำโครงการขับเคลื่อนงานตามมาตรการด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง โดยมีการอบรมให้ความรู้ในเรื่องกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ สิทธิสตรีและเด็กให้กับผู้นำสตรี เครือข่ายสตรี ส่งเสริมให้ผู้นำชุมชนและท้องถิ่น ผู้นำทางศาสนา มีบทบาทเชิงรุกในการช่วยเหลือเยียวยาสตรีที่ถูกกระทำหรือได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความขัดแย้งให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ
	3. ส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศ	1. พม. ได้ส่งผู้แทนจาก สค. คือ นางสาวธิดา พงษ์เจริญชัย ¹⁸ นักพัฒนาสังคมชำนาญการ เข้าร่วมประชุมหารือด้านสตรี สันติภาพ และความมั่นคงระหว่างอาเซียนกับเครือรัฐออสเตรเลีย (ASEAN-Australia Women, Peace and Security Dialogue) ระหว่างวันที่ 17-19 เมษายน 2561 ณ นครเมลเบิร์น เครือรัฐออสเตรเลีย เพื่อร่วมแบ่งปันแนวทางการขับเคลื่อนประเด็นสตรี สันติภาพ และความมั่นคง รวมทั้งแบบปฏิบัติที่ดีและข้อท้าทายต่าง ๆ โดยนางสาวธิดาฯ สะท้อนว่า ผลจากการศึกษาวิจัยในระดับโลกแสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของสตรีเป็นหัวใจสำคัญแห่งความมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านสันติภาพ ทั้งในด้านการเร่งฟื้นฟูทางเศรษฐกิจหลังความขัดแย้ง การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการให้ความช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรม และการเพิ่มความเป็นไปได้ในความสำเร็จทางด้านการไกล่เกลี่ยและการเจรจาต่อรองเพื่อสันติภาพสำหรับแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับผู้หญิง สันติภาพ และ

¹⁸ สัมภาษณ์ ธิดา พงษ์เจริญชัย นักพัฒนาสังคมชำนาญการ, กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 30 สิงหาคม

มิติ BSC	กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
		ความมั่นคงในระดับภูมิภาคนั้น ต้องคำนึงถึงหลักการสำคัญได้แก่ (1) การป้องกัน (2) การบูรณาการมุมมองทางเพศเข้าไปในการพัฒนากระแสหลัก (Gender Mainstreaming) (3) การมีส่วนร่วมของผู้หญิง ผู้ชาย เด็กผู้หญิง เด็กผู้ชาย และเยาวชน (4) การทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาสังคม (5) การให้ความรู้ความเข้าใจแก่สื่อมวลชน (6) การส่งเสริมการเคารพทางด้านวัฒนธรรมของทุกคน (7) การจัดการภัยพิบัติที่คำนึงถึงมิติทางเพศ และ (8) การส่งเสริมสตรีในทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ นางสาวธิดาฯ บอกว่าประเทศต่าง ๆ มีการดำเนินการเกี่ยวกับ แผนปฏิบัติการระดับชาติ (National Action Plan–NAP) ด้าน WPS ปัจจุบัน มีประเทศที่มีแผนปฏิบัติการระดับชาติแล้วจำนวน 74 ประเทศ ซึ่งเป็นข้อมูล ณ เดือนมีนาคม 2561 อ้างอิงจากเอกสารประกอบการประชุม http://peacewomen.org/member-states ข อ ง Women’s International League for Peace and Freedom) ในระดับที่แตกต่างกันไป เช่น เครือรัฐออสเตรเลียอยู่ในระหว่างการปรับปรุงแผนฯ ในขณะที่อาเซียนมีเพียง 2 ประเทศเท่านั้นที่มีแผนดังกล่าวแล้ว ได้แก่ อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ ในส่วนของประเทศไทย ขณะนี้อยู่ระหว่างการจัดทำแผนดังกล่าว 2. ดร. สัมฤทธิ์¹⁹ บอกว่าการดำเนินงานเรื่องนี้เป็นวาระใหม่และเป็นที่รับรู้ในระดับภูมิภาคอาเซียนแล้ว จากการรับรองแถลงการณ์ร่วมว่าด้วยการส่งเสริมสตรีสันติภาพ และความมั่นคงในอาเซียน

¹⁹ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ดร. สัมฤทธิ์, ผู้ช่วยผู้อำนวยการ สำนักงานเลขาธิการอาเซียน, 19 สิงหาคม 2563

มติ BSC	กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
		(Joint Statement on Promoting Women, Peace and Security in ASEAN) เมื่อปี พ.ศ. 2560 แม้แถลงการณ์ร่วมดังกล่าวจะได้รับการผลักดันนำโดยกลไกคณะกรรมการอาเซียนด้านสตรี (ASEAN Committee on Women-ACW) และคณะกรรมการอาเซียนว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิสตรีและสิทธิเด็ก (the ASEAN Commission on the Promotion and Protection of the Rights of Women and Children-ACWC) แต่วาระสตรี สันติภาพ และความมั่นคงมักเป็นที่เข้าใจกันว่ามาจากการนำโดยประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community-APSC) อย่างไรก็ตาม การรับรองแถลงการณ์ร่วมดังกล่าวเป็นสัญญาณแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าในการยอมรับวาระสตรี สันติภาพ และความมั่นคง และการนำประเด็นเพศภาวะ (Gender) เข้าไปในการพัฒนากระแสหลักที่ผู้ชาย มีบทบาทนำในประเด็นสันติภาพและความมั่นคง นับเป็นความก้าวหน้าในการส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศในระดับภูมิภาคอาเซียน อย่างน้อยจากมุมมองเชิงนโยบายชั้นสูง โดยปัญหาอุปสรรคในการขับเคลื่อนวาระสตรี สันติภาพ และความมั่นคงในอาเซียนลำดับแรกคือ อาเซียนยังไม่ได้มีความเข้าใจร่วมกันว่าวาระสตรี สันติภาพ และความมั่นคงจะนำประโยชน์อะไรมาสู่ภูมิภาค และจะขับเคลื่อนวาระนี้ในระดับประเทศและระดับภูมิภาคอย่างไร นอกจากนี้ “สตรี” ก็ดูเหมือนเป็นประเด็นที่ถูกแยกออกมามากกว่าที่จะถูกสอดแทรกเข้าไปในวาระสตรี สันติภาพ และความมั่นคง และวาระใหม่นี้ ยังไม่มีความชัดเจนว่าแต่ละส่วนของอาเซียนจะทำงานด้วยกันได้อย่างไร ตลอดจนความสำเร็จในการ

มิติ BSC	กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
		ขับเคลื่อนวาระดังกล่าวนี้จะออกมาในรูปแบบใด ทั้งนี้ ดร. ลีดา สัมฤทธิ์ ยังได้ให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อวาระสตรี สันติภาพ และความมั่นคงในระดับอาเซียนว่า ปัจจุบัน สำนักงานเลขาธิการอาเซียนกำลังทำงานร่วมกับ UN WOMEN และ USAID ในการศึกษา เรื่อง วาระสตรี สันติภาพ และความมั่นคงในระดับภูมิภาคอาเซียน ครั้งที่ 1 การศึกษาดังกล่าวจะช่วยในการวิเคราะห์ รวบรวมข้อมูล และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีในการพัฒนา วาระผู้หญิง สันติภาพ และความมั่นคงในฐานะข้อผูกพันในระดับภูมิภาคและใช้เป็นกลไกสนับสนุนการทำงานสำหรับภูมิภาคอาเซียน
3. มุมมองด้านกระบวนการภายใน	แสวงหาปัจจัยเอื้อ/ปัจจัยไม่เอื้อต่อการดำเนินงาน	1. ปัจจัยเอื้อต่อการดำเนินงานคือ สค. มีกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ซึ่งกำหนดภารกิจและบทบาทที่ชัดเจนในการพัฒนา ศักยภาพสตรี การส่งเสริมความเสมอภาคและ ความเท่าเทียมระหว่างเพศ การส่งเสริมและพัฒนา ครอบครัว การคุ้มครองพิทักษ์สิทธิสตรี ผู้แสดงออกที่แตกต่างจากเพศโดยกำเนิด และบุคคลในครอบครัว การสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถาบันครอบครัว การป้องกันและแก้ไขปัญหาคาความรุนแรงในครอบครัว การคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลในครอบครัว การตรวจสอบ การชดเชยและเยียวยาเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ และการคุ้มครองและพัฒนาอาชีพผู้ประสบปัญหาจากการค้าประเวณี โดยในส่วนของ “มาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง” มีกองส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบขับเคลื่อนการดำเนินงาน รวมทั้ง มีการประสานงาน ส่งต่องานใน

มติ BSC	กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
		ภารกิจบางเรื่องหรือบางประเด็นให้กับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดทุกจังหวัด(พมจ.) ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัด พม. โดยงานที่ สค. ส่งต่อให้ พมจ. ดำเนินการแทน ในฐานะผู้ประสานและปฏิบัติงานในระดับจังหวัด ได้แก่ การอุดหนุนเงินให้แก่เครือข่าย/กลุ่มองค์กรสตรี และเงินอุดหนุนศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน การจัดกิจกรรมในวันสำคัญ ๆ ของ สค. ได้แก่ กิจกรรมยุติความรุนแรงในช่วงเดือนพฤศจิกายน วันสตรีสากล (8 มีนาคม) วันครอบครัว (14 เมษายน) การดำเนินงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 2. ปัจจัยที่ไม่เอื้อต่อการดำเนินงาน²⁰ คือ 2.1 การไม่ประชุมกอง/หน่วยงานภายในกรมเพื่อ “วางแผนการบูรณาการการทำงานร่วมกัน” ก่อนส่งแนวทางไปให้ พมจ. ดำเนินการ 2.2 ยังขาดการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกอง/กลุ่มงานภายในของ สค. ก่อนดำเนินงาน 2.3 การทำงานยังไม่มีความต่อเนื่อง เนื่องจากขึ้นอยู่กับงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรในแต่ละปี ดังนั้น การอบรมเพื่อให้ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายจึงดำเนินการได้เพียงปีละหนึ่งครั้งเท่านั้น

²⁰ สัมภาษณ์ โสภณ แก้วล้อมทรัพย์, ผู้อำนวยการศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัวจังหวัดพิษณุโลก, 9 สิงหาคม 2563 และ 29 สิงหาคม 2563, ลักษณา อิศรางกูร ณ อยุธยา, ผู้อำนวยการศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัวภาคกลาง จังหวัดนนทบุรี, และ สมพิศ ศรีกำแหง, ผู้อำนวยการศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัวภาคใต้ จังหวัดสงขลา, 16 สิงหาคม 2563 และ จารุรินทร์ ธนาชนะสิทธิ์, ผู้อำนวยการศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัว ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดศรีสะเกษ, 17 สิงหาคม 2563

มิติ BSC	กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
4. มุมมองด้านการเรียนรู้และเติบโตของหน่วยงาน	ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	จากการศึกษาทำให้ทราบว่า แม้ สค. จะได้ดำเนินงานผ่านโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ แต่ยังพบว่ากลุ่มเป้าหมายของ สค. มีความคาดหวังที่จะได้รับความรู้และการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่องจากการดำเนินงานหรือการจัดทำโครงการของ สค. โดย สมจิต สอนกล้า ²¹ และรอกีเยาะ นิมะ ²² สะท้อนว่า “ไม่ใช่เฉพาะเรื่องมาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงเท่านั้น แต่ทุกประเด็นปัญหาของสตรีทุกเรื่อง ที่ สค. ควรส่งเสริมและสนับสนุนความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้”
	การบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	จากการศึกษาทำให้ทราบว่า สค. ยังไม่ได้มีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	สนับสนุนให้มีการขยายผลหรือต่อยอดการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความยั่งยืน	สค. ร่วมกับศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้และภาคประชาสังคมด้านเด็กและสตรีจัดตั้งศูนย์ประสานงานด้านเด็กและสตรีในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานตามมาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง แต่อย่างไรก็ตาม ในขณะเดียวกันในภาคอื่น ๆ นั้น พบว่ายังไม่มี การจัดตั้งกลไกขับเคลื่อนงานด้านนี้ ซึ่ง กนกรัตน์ เกื้อกิจ ²³ บอกว่า ต้องมีการจัดทำเวทีแลกเปลี่ยนตามมาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงในระดับจังหวัดในแต่ละภาค เพื่อเป็นการขยายผล โดยใช้กลไกสตรี สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1-11 และศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัวขับเคลื่อนงาน

²¹ อ่างแล้ว

²² สัมภาษณ์ รอกีเยาะ นิมะ, รองประธานเครือข่ายสตรียุติความรุนแรง จังหวัดยะลา, 16 สิงหาคม 2563

²³ สัมภาษณ์ กนกรัตน์ เกื้อกิจ, ผู้ช่วยเลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 9 สิงหาคม 2563

กล่าวโดยสรุปจากการศึกษาผลการดำเนินงานและการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้ศึกษา ขอความร่วมมือจากผู้ให้การสัมภาษณ์พิจารณาประเมินภาพรวมของความก้าวหน้าในการดำเนินงาน ตามมาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง โดยแบ่งเกณฑ์ผลความก้าวหน้าของการดำเนินงานเป็น 4 เกณฑ์ ได้แก่ (1) ผลการดำเนินงานมีน้อยมากเท่ากับร้อยละ 25 (2) ผลการดำเนินงานมีน้อยเท่ากับร้อยละ 50 (3) ผลการดำเนินงานมีมากเท่ากับร้อยละ 75 และ (4) ผลการดำเนินงานมีมากที่สุดเท่ากับร้อยละ 100 พบว่ามีผลการดำเนินงานเพียงร้อยละ 25 เท่านั้น

ส่วนที่ 2 ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานตามมาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง

จากผลการดำเนินงานตามมาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง เมื่อวิเคราะห์แล้ว พบว่ามีปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

ตารางที่ 2 ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ตามกรอบแนวคิด BSC

มิติ BSC	กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
1. มุมมองด้านการเงิน	1. สนับสนุนงบประมาณ	1. โสภณ แก้วล้อมทรัพย์ ²⁴ สมพิศ ศรีกำแหง ²⁵ จารุวรินทร์ ธนาชนะสิทธิ์ ²⁶ และลักขณา อิศรางกูร ณ อยุธยา ²⁷ เห็นว่า สค. มีงบประมาณในการดำเนินงานเรื่องนี้น้อยมากทำให้การดำเนินงานไม่ต่อเนื่องและไม่ครอบคลุม 2. รอกีเหาะ นิเมะ ²⁸ และจินตนา จิโนวัฒน์ ²⁹ บอกว่า “งบประมาณมีไม่เพียงพอต่อการทำงานและการขยายผลเพื่อพัฒนาศักยภาพสตรี”

²⁴ อ่างแล้ว

²⁵ อ่างแล้ว

²⁶ อ่างแล้ว

²⁷ อ่างแล้ว

²⁸ อ่างแล้ว

²⁹ สัมภาษณ์ จินตนา จิโนวัฒน์, ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ คณะทำงานศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนเทศบาลเมืองสิงหนคร จังหวัดสงขลา. 16 สิงหาคม 2563

มิติ BSC	กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
	2. แสวงหางบประมาณ สมทบจากหน่วยงานอื่น	สค. ยังไม่ได้กำหนดแนวทางที่จะแสวงหางบประมาณ สมทบจากหน่วยงานอื่น
2. มุมมอง ด้านลูกค้า/ผู้มี ส่วนได้ส่วนเสีย	1. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมใน การดำเนินงานของสตรี กลุ่มสตรี เครือข่าย/องค์กร ด้านสตรีภาครัฐ องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น สื่อมวลชน และหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง	โสภณ แก้วล้อมทรัพย์ ³⁰ สมพิศ ศรีกำแพง ³¹ ลักษณา อิศรางกูร ณ อยุธยา ³² รอกีเยาะ นิมะ ³³ จันท์แรม สุจริต ³⁴ พรหมพร โอภาทิพากร ³⁵ เพ็ญศรี โพธิ์แทน ³⁶ ยุพิน อองคำสวัสดิ์ ³⁷ และสุพิพัฒน์ อนุราช ³⁸ บอกว่า การทำงานไม่ได้สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง ขาดความต่อเนื่อง มีการจัดอบรมให้ความรู้ แก่กลุ่มสตรีเพียง ปีละครั้ง จึงทำให้ไม่เข้าใจและไม่รู้ ประเด็น ไม่กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาศักยภาพสตรี รวมทั้ง บริบทของแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน ทั้งในด้านสังคม วัฒนธรรมการเมือง และเศรษฐกิจ ส่งผลให้การดำเนินงานไม่มีประสิทธิภาพและไม่เกิด ผลสำเร็จตามที่มุ่งหวัง
	2. ส่งเสริมการเรียนรู้ของ สตรี กลุ่มสตรี เครือข่าย/	2.1 ปาตีเมาะ เปาะอีแตดาโอ๊ะ ³⁹ กนกรัตน์ เกื้อกิจ ⁴⁰ และ เรืองระวี พิชัยกุล ⁴¹ บอกว่าเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ยัง

³⁰ อ้างแล้ว

³¹ อ้างแล้ว

³² อ้างแล้ว

³³ อ้างแล้ว

³⁴ สัมภาษณ์ จันท์แรม สุจริต, ผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดระยอง, 16 สิงหาคม 2563

³⁵ สัมภาษณ์ พรหมพร โอภาทิพากร, รองประธานฝ่ายสตรีหัวหน้า สมาคมหัวหน้าแห่งประเทศไทย, 16 สิงหาคม 2563

³⁶ สัมภาษณ์ เพ็ญศรี โพธิ์แทน, คณะกรรมการพัฒนาสตรี จังหวัดชัยนาท และสมาชิกสภาผู้ชมผู้ฟัง ไทย พีบีเอส, 16 สิงหาคม 2563

³⁷ สัมภาษณ์ ยุพิน อองคำสวัสดิ์, เครือข่ายแม่หญิงล้านนา จังหวัดลำพูน, 16 สิงหาคม 2563

³⁸ สัมภาษณ์ สุพิพัฒน์ อนุราช, ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์เด็กปัตตานี จังหวัดปัตตานี, 18 สิงหาคม 2563

³⁹ สัมภาษณ์ ปาตีเมาะ เปาะอีแตดาโอ๊ะ, นายกสมาคมผู้หญิงเพื่อสันติภาพ, 9 สิงหาคม 2563

⁴⁰ อ้างแล้ว

⁴¹ สัมภาษณ์ เรืองระวี พิชัยกุล, กรรมการนโยบายสถานโทรทัศน์ไทย พีบีเอส (ด้านส่งเสริมประชาธิปไตย), 9 สิงหาคม 2563

มิติ BSC	กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
	องค์กรด้านสตรี ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ขาดความตระหนัก ยังไม่เห็นความสำคัญของวาระสตรี สันติภาพ และความมั่นคง เป็นเรื่องที่ไม่คุ้นเคย และ ขาดความรู้ความเข้าใจกระบวนการฝึกอบรมในลักษณะ Training of Trainer ซึ่งต้องมีการดำเนินงานควบคู่ไปกับการดำเนินงานตามอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติ ต่อสตรีในทุกรูปแบบ รวมถึง เจ้าหน้าที่ภาครัฐส่วนใหญ่ขาดทักษะพื้นฐานในการทำงานเกี่ยวกับเรื่องสตรี สันติภาพและความมั่นคง และงานที่ภาครัฐริเริ่มขึ้นมามากจะทำให้ภาคประชาสังคมตั้งการ์ดไม่ยอมรับที่จะร่วมทำงานด้วย 2.2 โสภณ แก้วล้อมทรัพย์⁴² บอกว่าผู้ปฏิบัติงานของศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัวยังไม่เคยได้รับการสื่อสารถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับมาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง รวมทั้ง ยังไม่เคยเข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จึงทำให้ ไม่เข้าใจสาระสำคัญของการขับเคลื่อนงาน ด้านนี้
	3. ส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศ	ดร. สิตา สัมฤทธิ์⁴³ บอกว่า ปัญหาอุปสรรคในการขับเคลื่อนวาระสตรี สันติภาพ และความมั่นคงในอาเซียน คือ 1. อาเซียนยังไม่ได้มีความเข้าใจร่วมกันว่าวาระสตรี สันติภาพ และความมั่นคงจะนำประโยชน์อะไรมาสู่ภูมิภาค 2. ยังไม่รู้ว่าขับเคลื่อนวาระนี้ในระดับประเทศและระดับภูมิภาคอย่างไร 3. เรื่อง “สตรี” เหมือนว่าเป็นประเด็นที่ถูกแยกออกมามากกว่าที่จะถูกสอดแทรกเข้าไปในวาระสตรี สันติภาพ และความมั่นคง และวาระใหม่นี้ ยังไม่มี

⁴² อ่างแล้ว⁴³ อ่างแล้ว

มิติ BSC	กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
		ความชัดเจนว่าแต่ละส่วนของอาเซียนจะทำงานด้วยกันได้อย่างไร ตลอดจน ความสำเร็จในการขับเคลื่อนวาระดังกล่าวนี้จะออกมาในรูปแบบใด
3. มุมมองด้านกระบวนการภายใน	แสวงหาปัจจัยเอื้อ/ปัจจัยไม่เอื้อต่อการดำเนินงาน	1. ศค. ดำเนินงานเฉพาะในส่วนกลาง ไม่ได้เผยแพร่และให้ความรู้แก่สตรีไปถึงในระดับภูมิภาคและในระดับพื้นที่ชุมชน 2. กนกรัตน์ เกื้อกิจ⁴⁴ กล่าวว่า การดำเนินงานเรื่องนี้ยังไม่ใช่นโยบายหลักเนื่องจากทำแค่เฉพาะบางกลุ่มเป้าหมายเท่านั้นและ ศค. อยู่ในระหว่างการหว่านเมล็ดพันธุ์ ซึ่งยังไม่มี การดำเนินการอย่างจริงจัง และ ยังไม่มีเจ้าภาพขับเคลื่อนงานที่กระจายไปยังพื้นที่เหมือนประเด็นความรุนแรงในครอบครัว 2. เรืองระวี พิชัยกุล⁴⁵ สะท้อนว่า การออกแบบกลยุทธ์และกระบวนการทำงานเพื่อนำมาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงไปสู่การปฏิบัติไม่สิ้นไหล ไม่มีความยืดหยุ่น และหากจะให้ภาครัฐเป็นหน่วยขับเคลื่อนงานคงจะทำอะไรได้ไม่มากนัก 3. ปาตีเมาะ เปาะอิตเตดาโอ๊ะ⁴⁶ กล่าวว่า ศค. ยังไม่มีการทบทวนการดำเนินงานที่ผ่านมา เพื่อนำผลการทบทวนมาปรับปรุงและพัฒนาต่อยอด รวมทั้ง ยังไม่ได้จัดทำแผนปฏิบัติการตามมาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง 4. ปัจจัยที่ไม่เอื้อต่อการดำเนินงาน คือ 4.1 การไม่ประชุมกอง/หน่วยงานภายในกรมเพื่อ “วางแผนการบูรณาการการทำงานร่วมกัน” ก่อนส่งแนวทางไปให้ พมจ. ดำเนินการ

⁴⁴ อ่างแล้ว

⁴⁵ อ่างแล้ว

⁴⁶ อ่างแล้ว

มิติ BSC	กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
		4.2 ยังขาดการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกอง/กลุ่มงานภายในของ สค. ก่อนดำเนินงาน 4.3 การทำงานยังไม่มีอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากขึ้นอยู่กับงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรในแต่ละปี ดังนั้น การอบรมเพื่อให้ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายจึงดำเนินการได้เพียงปีละหนึ่งครั้งเท่านั้น
4. การเรียนรู้และเติบโตของหน่วยงาน	ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	ปาตีมาะ เปาะอีแตดาโอ๊ะ⁴⁷ กนกรัตน์ เกื้อกิจ⁴⁸ เรืองระวี พิชัยกุล⁴⁹ โสภณ แก้วล้อมทรัพย์⁵⁰ และ จารุวรินทร์ ธนา ชนะสิทธิ์⁵¹ สะท้อนว่า สค. ยังส่งเสริมและสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องนี้น้อยมาก และขาดความต่อเนื่อง ทำให้เจ้าหน้าที่ภาครัฐหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังขาดความตระหนัก ยังไม่เห็นความสำคัญของวาระสตรี สันติภาพ และความมั่นคง รวมทั้งยังขาดความรู้ความเข้าใจกระบวนการฝึกอบรมในลักษณะ Training of Trainer ซึ่งต้องมีการดำเนินงานควบคู่ไปกับการดำเนินงานตามอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ
	การบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	จากการศึกษาทำให้ทราบว่า สค. ยังไม่ได้มีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	สนับสนุนให้มีการขยายผลหรือต่อยอดการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความยั่งยืน	สมพิศ ศรีกำแหง⁵² สะท้อนว่ายังไม่มีมีการขยายผลในเรื่องกลไกและการต่อยอดการดำเนินงาน ดังนั้น จึงต้องส่งเสริมให้เครือข่ายสตรีเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโดยให้ศูนย์พัฒนาครอบครัวใน

⁴⁷ อ่างแล้ว

⁴⁸ อ่างแล้ว

⁴⁹ อ่างแล้ว

⁵⁰ อ่างแล้ว

⁵¹ อ่างแล้ว

⁵² อ่างแล้ว

มิติ BSC	กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
		ชุมชน (ศพค.) ⁵³ เป็นฐานหรือกลไกในการขับเคลื่อนงาน รวมทั้ง ต้องประสานกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดและเครือข่ายสตรีในการจัดทำพื้นที่นำร่องเพื่อขยายผลในแต่ละภาค ๆ ละ 2-3 จังหวัดก่อน โดยเรื่องที่ต้องพิจารณาประกอบการดำเนินงานได้แก่ สถานการณ์ด้านสังคม วัฒนธรรม รวมถึง ความพร้อมในการขยายผลในแต่ละพื้นที่ จากนั้น จัดให้มีเวทีถอดบทเรียนการขยายผลในแต่ละพื้นที่

ส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนางานตามมาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง

จากการศึกษาและข้อเท็จจริงที่ค้นพบ จึงขอเสนอแนวทางในการพัฒนางาน ตามมาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง ดังนี้

1. มิติด้านการเงิน กลยุทธ์ในการจัดการงบประมาณ แม้ว่าจะมีการวางกลยุทธ์สนับสนุนงบประมาณเพื่อดำเนินงานไว้ในแผนงบประมาณรายจ่ายประจำปีของ สค. แล้ว แต่งบประมาณยังไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน ซึ่งเรื่องนี้ โสภณ แก้วล้อมทรัพย์ ชี้แนะว่า สค. ต้องวางกลยุทธ์ใหม่ในการจัดทำข้อเสนองบประมาณเพื่อดำเนินการในเรื่องนี้ กล่าวคือ ต้องมีการวิเคราะห์และวางแผนการจัดทำข้อเสนองบประมาณรายจ่ายประจำปีร่วมกันระหว่าง สค. และผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยให้มีตัวแทนของทุกกลุ่มเข้าร่วมประชุมหารือในการจัดทำคำของบประมาณดังกล่าว ตลอดจนต้องมีเวทีประชุมหรือกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด (นำร่อง) เพื่อให้มีการบูรณาการงบประมาณในระดับจังหวัด รวมทั้ง การบูรณาการทรัพยากรอื่น ๆ

⁵³ ศพค. เป็นองค์กรภาคประชาชน จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นศูนย์กลางและกลไกในการเฝ้าระวัง ป้องกัน แก้ไขปัญหา ให้คำแนะนำและส่งเสริมการเรียนรู้แก่ครอบครัว โดยบริหารจัดการในรูปของคณะทำงาน ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนองค์กร กลุ่ม เครือข่ายครอบครัวในชุมชนเป็นสมาชิก ปัจจุบันมีการจัดตั้ง ศพค. ทั่วประเทศจำนวน 7,133 แห่ง และมี ศพค. ที่ผ่านเกณฑ์ประเมินมาตรฐานดีเด่นแล้วจำนวน 302 แห่ง

2. มิติลูกค้า/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2.1 จากการศึกษาพบว่ากลุ่มเป้าหมายของ สค. มีหลากหลาย ทำให้ต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้มากขึ้น โดยเรื่องระวี พิชัยกุล⁵⁴ และปาตีเมาะ เปาะอีเตตาโอ๊ะ⁵⁵ บอกว่าต้องออกแบบกลยุทธ์ใหม่โดยต้องส่งเสริมความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา องค์กรระหว่างประเทศ เช่น UN Women UNDP USAID เป็นต้น เพื่อร่วมกันจัดทำคู่มืออบรมกลุ่มเป้าหมายที่เป็นแบบ Training of Trainer เพื่อให้นำไปขยายผลต่อยอดองค์ความรู้และพัฒนาศักยภาพในเรื่องนี้

2.2 กลยุทธ์การส่งเสริมเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเป้าหมาย ปาตีเมาะ เปาะอีเตตาโอ๊ะ เรื่องระวี พิชัยกุล จันทรธรม สุจริต⁵⁶ เพ็ญศรี โพธิ์แทน⁵⁷ และจารุวรินทร์ ธนาชนะสิทธิ์⁵⁸ บอกว่า สค. ต้องใช้สื่อมวลชนทุกแขนงทุกสาขา รวมทั้ง สื่อทางสังคม เป็นช่องทาง ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ มาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง การดำเนินงานและการเผยแพร่ข้อมูลเนื้อหาต่าง ๆ ในรูปแบบสื่อดิจิทัล (Digital Media) เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้รับรู้ เรียนรู้ได้อย่างทั่วถึงครอบคลุมทุกพื้นที่ ทั้งนี้ หากมีการผลิตสื่อดิจิทัลที่ใช้ภาษาง่าย ๆ ในแต่ละพื้นที่ก็จะยิ่งทำให้เกิดความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น

2.3 กลยุทธ์การส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศ ถึงแม้ว่าจะมีการร่วมรับรอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ว่าด้วยการส่งเสริมสตรี สันติภาพและความมั่นคง ในอาเซียนในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 31 ระหว่างวันที่ 10-14 พฤศจิกายน 2560 ณ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ แต่ก็ยังมีปัญหาในการขับเคลื่อนงานในระดับอาเซียน ซึ่งเรื่องนี้ ธิดา พงษ์เจริญชัย⁵⁹ ชี้แนะว่าประเทศสมาชิกอาเซียน ต้องมีเวทีประชุมหารือแบบ Virtual Meeting เพื่อขับเคลื่อนเรื่องนี้อย่างจริงจังผ่านสำนักเลขาธิการอาเซียน

3. ด้านกระบวนการภายใน

3.1 กนกรัตน์ เกื้อกิจ⁶⁰ และสมจิต สอนกล้า⁶¹ กล่าวแนะว่าต้องประชุมระดมความคิดเห็น เพื่อจัดทำแผนการบูรณาการตามมาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงเพื่อจะได้ตอบโจทย์และตอบสนองการแก้ไขปัญหาในแต่ละพื้นที่ ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย

⁵⁴ อ้างแล้ว

⁵⁵ อ้างแล้ว

⁵⁶ อ้างแล้ว

⁵⁷ อ้างแล้ว

⁵⁸ อ้างแล้ว

⁵⁹ อ้างแล้ว

⁶⁰ อ้างแล้ว

⁶¹ อ้างแล้ว

ส่วนราชการในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และองค์กรพัฒนาเอกชน โดยควรบูรณาการทรัพยากรทั้งบุคลากร งบประมาณ และงานที่จะดำเนินการร่วมกัน

3.2 โสภณ แก้วล้อมทรัพย์⁶² สมพิศ ศรีกำแหง⁶³ จารุวรินทร์ ธนาชนะสิทธิ์⁶⁴ และ สุพิพัฒน์ อนุราช⁶⁵ ให้ข้อเสนอแนะว่า สค. ต้องวางกลยุทธ์เพื่อเลือกพื้นที่นำร่องในการดำเนินงาน โดยให้พิจารณาที่ ศพค. ดีเด่นในแต่ละจังหวัดมาทดลองนำร่อง เมื่อเกิดผลสำเร็จแล้ว จึงให้วางแผน ขยายผลต่อยอดทั้งในเชิงพื้นที่และองค์ความรู้ไปยังพื้นที่อื่น ๆ ทั้งนี้ ต้องพิจารณาความพร้อมทั้ง ในส่วนที่เป็นงบประมาณ บุคลากร และความยั่งยืนที่จะเกิดขึ้นมาประกอบกัน

3.3 โสภณ แก้วล้อมทรัพย์⁶⁶ สมพิศ ศรีกำแหง⁶⁷ จารุวรินทร์ ธนาชนะสิทธิ์⁶⁸ และ ลักษณะ อิศรางกูร ณ อยุธยา⁶⁹ บอกว่าต้องมีกลยุทธ์ในการจัดทำฐานข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย และให้ ศึกษาวิจัยในพื้นที่เพื่อใช้ประกอบในการดำเนินงานด้วย

4. มิติด้านการเรียนรู้และการเติบโตของหน่วยงาน

กนกรัตน์ เกื้อกิจ⁷⁰ โสภณ แก้วล้อมทรัพย์⁷¹ สมพิศ ศรีกำแหง⁷² จารุวรินทร์ ธนาชนะสิทธิ์⁷³ ลักษณะ อิศรางกูร ณ อยุธยา⁷⁴ และสุพิพัฒน์ อนุราช⁷⁵ เสนอว่า สค. ต้องสร้างกลไกในพื้นที่ที่จะ รับผิดชอบเชื่อมโยงประสานกับเครือข่าย กลุ่มต่าง ๆ ในการขยายผลและต่อยอดงานให้มีความต่อเนื่อง และยั่งยืน

⁶² อ้างแล้ว

⁶³ อ้างแล้ว

⁶⁴ อ้างแล้ว

⁶⁵ อ้างแล้ว

⁶⁶ อ้างแล้ว

⁶⁷ อ้างแล้ว

⁶⁸ อ้างแล้ว

⁶⁹ อ้างแล้ว

⁷⁰ อ้างแล้ว

⁷¹ อ้างแล้ว

⁷² อ้างแล้ว

⁷³ อ้างแล้ว

⁷⁴ อ้างแล้ว

⁷⁵ อ้างแล้ว

บทที่ 4

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษามาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง : เป้าหมายและการดำเนินงานของประเทศไทย พบว่า

4.1.1 ประเทศไทยได้รับเอาข้อมติที่ 1325 ของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ซึ่งเป็นวาระที่เกี่ยวกับ “สตรี สันติภาพ และความมั่นคง” (Women, Peace and Security : WPS) มาดำเนินการตั้งแต่ พ.ศ. 2543 ซึ่งถือว่าต้องมีการดำเนินงานให้สอดคล้องไปกับทิศทางและแนวนโยบายดังกล่าว ให้บรรลุเป้าหมายและมีการรายงานผลต่อสหประชาชาติเป็นระยะ ๆ ประกอบกับประเทศไทยได้ร่วมแถลงการณ์ว่าด้วยการส่งเสริมสตรี สันติภาพ และความมั่นคงในอาเซียนด้วยซึ่งนับว่าเป็นเรื่องที่ส่งผลให้ต้องเร่งดำเนินการ โดยเฉพาะการจัดทำแผนปฏิบัติการ เพื่อขับเคลื่อนงานให้เกิดผลสำเร็จเป็นรูปธรรม

4.1.2 วาระสตรี สันติภาพ และความมั่นคง เป็นประเด็นที่ปรากฏอยู่ในอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรีในทุกรูปแบบ ปฏิญญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการปักกิ่ง เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 5 และเป้าหมายที่ 16 แต่จากการศึกษากลับพบว่ายังมีความก้าวหน้า ในการดำเนินงานน้อยมากในทุกมาตรการทั้งด้านการป้องกัน การคุ้มครองพิทักษ์สิทธิและการฟื้นฟูเยียวยา การพัฒนาศักยภาพ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและสตรี และการส่งเสริมให้มีกลไกและการขับเคลื่อน

4.1.3 จากการศึกษาผลพบว่างบประมาณที่ได้รับเพื่อดำเนินงานมีน้อย รวมทั้ง เห็นว่า สค. ยังขาดกลยุทธ์ที่ดีในการเสนอของบประมาณ แม้ว่าในปี พ.ศ. 2563 จะได้รับการจัดสรรงบประมาณที่ค่อนข้างสูงกว่าทุกปีที่ผ่านมา แต่อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานตามมาตรการดังกล่าว ยังไม่สามารถดำเนินการตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19

4.1.4 จากการศึกษาผลการดำเนินงานพบว่า สค. ได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้มีการจัดตั้งกลไก “ศูนย์ประสานงานด้านเด็กและสตรี ในจังหวัดชายแดนภาคใต้” เพื่อขับเคลื่อนมาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริม

สันติภาพและความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่ในภาคอื่น ๆ ของประเทศไทย ยังไม่มีการดำเนินงานในเรื่องดังกล่าว

4.2 ข้อเสนอแนะ

4.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวควรเสนอให้คณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถานภาพสตรีแห่งชาติกำหนดกลยุทธ์ในการจัดทำงบประมาณที่คำนึงถึงมิติเพศภาวะ (Gender Responsive Budgeting) เพื่อให้เกิดแนวร่วมในการดำเนินงานที่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย

2) การส่งเสริมให้สตรีเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาทุกระดับมีความสำคัญ ดังนั้น กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว จึงควรเสนอคณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถานภาพสตรีแห่งชาติซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานมอบหมายให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นกลไกขับเคลื่อนมาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง โดยต้องเสนอเป็นมติคณะรัฐมนตรี

4.2.2 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการ

ประเทศไทยในฐานะเป็นสมาชิกสหประชาชาติ และยังต้องมีการดำเนินงานตามพันธกรณีระหว่างประเทศหรือข้อตกลงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการดำเนินงานตามข้อมติที่ 1325 วาระสตรี สันติภาพ และความมั่นคง ซึ่งกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวยังต้องรายงานผลการดำเนินงานทุกรอบปี ส่งไปยังกระทรวงการต่างประเทศเพื่อเสนอไปยังองค์การสหประชาชาติ ดังนั้น จึงมีข้อเสนอเพื่อการดำเนินงาน ดังนี้

1) ควรมีการจัดทำคู่มือเพื่อฝึกอบรม Training of Trainer สำหรับการป้องกันปัญหาในสถานการณ์ความขัดแย้ง โดยเฉพาะเรื่องที่เป็นประเด็นความรุนแรงต่อสตรี และการละเมิดทางเพศ รวมทั้งมีการจัดอบรมให้ความรู้กลุ่มเป้าหมายและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้ต่อเนื่อง

2) ควรมีการประชาสัมพันธ์และสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับภาครัฐ ภาคประชาสังคม และกลุ่มองค์กรสตรีให้เข้าใจเรื่องมาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง

3) การดำเนินงานในระยะสั้น สค. ควรจัดประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างน้อย 2 ครั้ง เพื่อเป็นการทบทวนการดำเนินงานที่ผ่านมา รวมทั้ง ควรร่วมกับภาครัฐกลุ่มองค์กรเครือข่ายสตรี และสื่อมวลชน ในการจัดทำแผนปฏิบัติการตามมาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง

4) ควรมีการจัดทำเวทีแลกเปลี่ยนความรู้และถอดบทเรียนการดำเนินงานตามมาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงในระดับจังหวัด ในแต่ละภาค โดยใช้กลไก/กลุ่มองค์กรสตรีในพื้นที่ สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1-11 และศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัว

5) ควรมีกลไกเชื่อมโยงการทำงานให้สอดคล้องกันทั้งในส่วนกลางและระดับพื้นที่ เพื่อให้เกิดการรับรู้และเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน และมีการขับเคลื่อนคู่ขนานไปกับกลไกของกระทรวง พม. เพื่อป้องกันปัญหาการถูกคุกคาม ความไม่ปลอดภัยในทุกรูปแบบ

บรรณานุกรม

หนังสือและเอกสาร

กฤษณี มหาวิรุฬห์. วารสารข่าว สป.มท.ปีที่ 16 ฉบับที่ 155, 2546

รุ่งรวี เฉลิมศรีภิญโญรัช. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทสตรีเพื่อการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงในบริบทความขัดแย้งในชายแดนไทย. ,2559

ดวงหทัย บุณเจริญกิจ. ผู้หญิงกับกระบวนการสันติภาพชายแดนใต้. กรุงเทพฯ, 2561

กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. แผนปฏิบัติการภูมิภาคอาเซียนว่าด้วยการจัดความรุนแรงต่อสตรี. 2558.

องค์การเพื่อการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศและเพิ่มพลังของผู้หญิงแห่งสหประชาชาติ (UN Women). แนวทางปฏิบัติภูมิภาคอาเซียนว่าด้วยการเก็บรวบรวมและการใช้ข้อมูลความรุนแรงต่อสตรีและเด็กหญิง. 2018.

Paffenholz, Thania. “Results on Women and Gender” brief Paper. Center on Conflict, Development and Peacebuilding. Geneva: The Graduate Institute of International and Development Studies, 2015b.

Reimann, Cordula. Promoting Women’s Participation in Peace Negotiations and Peace Processes. Bonn Germany: GIZ, 2014.

สัมภาษณ์

ปาตีเมาะ เปาะอิตเตดาโอ๊ะ. นายกสมาคมผู้หญิงเพื่อสันติภาพ. 9 สิงหาคม 2563.

กนกรัตน์ เกื้อกิจ. ผู้ช่วยเลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้. ประจํากระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. 9 สิงหาคม 2563.

โสภณ แก้วล้อมทรัพย์. ผู้อำนวยการศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัว จังหวัดพิษณุโลก กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. 9 สิงหาคม 2563 และ 29 สิงหาคม 2563.

เรืองระวี พิชัยกุล. กรรมการนโยบายสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส (ด้านส่งเสริมประชาธิปไตย). 9 สิงหาคม 2563.

สมจิต สอนกล้า. ผู้นำเครือข่ายสตรีแม่หญิงสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์. 15 สิงหาคม 2563.

ลักขณา อิศรางกูร ณ อยุธยา. ผู้อำนวยการศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัว ภาคกลาง
จังหวัดนนทบุรี กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. 16 สิงหาคม 2563.

สมพิศ ศรีกำแหง. ผู้อำนวยการศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรีภาคใต้ จังหวัดสงขลา กรมกิจการสตรีและ
สถาบันครอบครัว. 16 สิงหาคม 2563.

รอกีเยาะ นิมะ. รองประธานเครือข่ายสตรียุติความรุนแรง จังหวัดยะลา. 16 สิงหาคม 2563.

จินตนา จิโนวัฒน์. ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ คณะทำงานศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนเทศบาลเมือง
สิงหนคร จังหวัดสงขลา. 16 สิงหาคม 2563.

จันทร์แรม สุจริต. ผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดระยอง.
16 สิงหาคม 2563.

พรหมพร โอภาทิพากร. รองประธานฝ่ายสตรีไต้หวัน สมาคมไต้หวันแห่งประเทศไทย. 16 สิงหาคม
2563.

เพ็ญศรี โพธิ์แหน. คณะอนุกรรมการพัฒนาสตรี อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท. และสมาชิกสภาผู้ชม
ผู้ฟัง ไทยพีบีเอส. 16 สิงหาคม 2563.

ยุพิน อองคำสวัสดิ์. เครือข่ายแม่หญิงล้านนา จังหวัดลำพูน. 16 สิงหาคม 2563.

จารุวรรินทร์ ธนาชนะสิทธิ์. ผู้อำนวยการศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดศรี
สะเกษ กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. 17 สิงหาคม 2563.

สุพิพัฒน์ อนุราช. ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์เด็กปัตตานี จังหวัดปัตตานี กรมกิจการเด็กและเยาวชน.
18 สิงหาคม 2563.

ธิดา พงษ์เจริญชัย. นักพัฒนาสังคมชำนาญการ กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. 30 สิงหาคม
2563.

จดหมายอิเล็กทรอนิกส์

สิตา สัมฤทธิ์. ผู้ช่วยผู้อำนวยการ สำนักเลขาธิการอาเซียน. 19 สิงหาคม 2563.

ภาคผนวก

มาตรการและแนวปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง

ส่วนที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สตรี สันติภาพ และความมั่นคงในระดับนานาชาติ

กฎบัตรสหประชาชาติยืนยันความเชื่อมั่นในสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน เกียรติศักดิ์ศรีและคุณค่าของความเป็นมนุษย์ รวมทั้ง สิทธิอันเท่าเทียมกันของสตรีและบุรุษ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนยืนยันหลักการที่ว่า มนุษย์ทุกคนเกิดมามีอิสระ มีความเสมอภาคในเกียรติศักดิ์ศรี และสิทธิการเลือกปฏิบัติเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ นอกจากนี้ ปฏิญญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการเพื่อความก้าวหน้าของสตรีได้แสดงความมุ่งมั่นที่จะส่งเสริมสตรีให้ก้าวไปสู่เป้าหมายแห่งความเสมอภาค การพัฒนา และสันติภาพ สนธิสัญญาระหว่างประเทศ 7 ฉบับที่ประเทศไทยเป็นภาคี¹ ซึ่งอนุสัญญาที่เกี่ยวข้องกับสตรีโดยตรง ได้แก่ อนุสัญญา ว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบได้ให้หลักประกันว่า รัฐภาคีมีหน้าที่ประกันให้สตรีสามารถได้เข้าถึงสิทธิ และโอกาสต่าง ๆ บนพื้นฐานของความเสมอภาคที่แท้จริงกับบุรุษโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals–MDGs) ตลอดจนรายงานการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศไทย (Universal Periodic Review–UPR) รวมทั้ง เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในกรอบ

¹ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights–ICCPR)

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Culture Rights–ICESCR)

อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of all forms of Discrimination against Women) ประกันว่าชายและหญิงจะได้รับการปฏิบัติและดูแลจากรัฐอย่างเท่าเทียมกันทั้งการเมืองและการดำรงชีวิต เช่น การศึกษา อาชีพ การมีส่วนร่วมทางการเมือง การบริหาร เป็นต้น อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child–CRC)–ห้ามเลือกปฏิบัติต่อเด็ก สิทธิต่าง ๆ ของเด็ก และคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็ก

อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (International Convention on the Elimination of all forms of Racial Discrimination–CERD)

อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention against Torture and Other Cruel, inhuman or Degrading Treatment or Punishment–CAT)

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities–CRPD)

สหประชาชาติ (Sustainable Development Goals-SDGs) เป้าหมายที่ 5 บรรลุถึงความเท่าเทียมทางเพศ และเสริมพลังให้แก่สตรีและเด็กหญิงทุกคน เป้าหมายที่ 16 ส่งเสริมสันติภาพและการเข้าถึงระบบยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกัน ล้วนตระหนักถึงความสำคัญของคุณภาพชีวิตของสตรี รวมถึง การขจัดความรุนแรงต่อสตรีและเด็กผู้หญิง

ในส่วนของสตรี สันติภาพ และความมั่นคง ได้มีข้อมติของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ที่ 1325 (2000), 1820 (2008), 1888 (2009) และ 1889 (2009) 1960 (2010) 2106 (2013) และ 2122 2013 ให้ความสำคัญกับบทบาทของสตรีในการแก้ไขความขัดแย้งและการสร้างสันติภาพ รวมทั้งในฐานะผู้ได้รับผลกระทบ และสร้างการเปลี่ยนแปลง

สตรี สันติภาพ และความมั่นคงในระดับประเทศ

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล รวมทั้งการได้รับการคุ้มครองจากการใช้ความรุนแรงและการเลือกปฏิบัติ ดังที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และให้ความสำคัญกับการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม รวมทั้งสตรีและองค์กรสตรีตามที่ปรากฏอยู่ในตัวชี้วัดในแผนฯ เพื่อพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลในทุกด้านอย่างเป็นองค์รวม และโดยที่สตรีในฐานะประชากรครึ่งหนึ่งที่เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ยังมีปัญหาในเรื่องสถานภาพและคุณภาพชีวิต จึงได้มีการจัดทำแผนพัฒนาสตรีขึ้น ซึ่งแผนพัฒนาสตรีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฯ ฉบับที่ 11 ให้ความสำคัญกับการสร้างสังคมที่เสมอภาค คนในสังคมมีเจตคติที่ดี ตระหนักและยอมรับถึงบทบาทสตรี ให้โอกาสสตรีมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ให้สตรีมีความมั่นคงในชีวิต และมีคุณภาพชีวิตที่ดี แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2557-2561) กำหนดเป้าหมายให้เป็นสังคมที่ส่งเสริมสิทธิ เสรีภาพ และความเท่าเทียม โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพื่อนำไปสู่สังคมสันติสุข นอกจากนั้น กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีซึ่งเป็นนโยบายสำคัญเร่งด่วนของรัฐบาลก็มียุทธศาสตร์ในการพัฒนาศักยภาพสร้างงานสร้างรายได้ พัฒนาคุณภาพชีวิตสตรีและสตรีผู้ด้อยโอกาส ในบริบทเฉพาะของการส่งเสริมบทบาทสตรีในงานด้านสันติภาพและความมั่นคง นั้น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีการคัดเลือกและมอบรางวัลสตรีดีเด่นด้านการส่งเสริมสันติภาพแก่สตรีที่มีผลงานด้านนี้เป็นประจำทุกปี ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการยอมรับในบทบาทของสตรีในงานด้านสันติภาพและความมั่นคง และร่างแผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) มุ่งแสวงหายุทธศาสตร์และการกำหนดกลไกในการสร้างศักยภาพและโอกาสให้สตรีมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศอย่างเต็มศักยภาพ โดยเฉพาะกลไกภาครัฐ ให้เข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพของสตรีตามกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ

สถานการณ์ความขัดแย้ง

ความขัดแย้ง หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ที่มีลักษณะของความไม่เป็นมิตรหรือตรงกันข้ามหรือไม่ลงรอยกันหรือความไม่สอดคล้องกัน ลักษณะของความไม่ลงรอยกันหรือไม่สอดคล้องกันนี้จะเกี่ยวข้องกับประเด็นต่าง ๆ หลายประเด็น เช่น เป้าหมาย ความคิด เจตคติ ความรู้สึก ค่านิยม ความสนใจ ความสัมพันธ์ เป็นต้น

ในพื้นที่ที่เกิดสถานการณ์ความขัดแย้ง ผู้ที่ได้รับผลกระทบอย่างมาก คือ ผู้หญิงและเด็ก โดยเฉพาะในเรื่องความรุนแรง การถูกคุกคาม การถูกล่วงละเมิดทางเพศ การถูกเลือกปฏิบัติ การถูกใส่ร้ายและความรุนแรงในรูปแบบอื่น ๆ ตัวอย่างสถานการณ์ความขัดแย้งในประเทศไทย ซึ่งมีผลกระทบต่อประเทศไทยทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ได้แก่ สถานการณ์ทางการเมือง สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ บริเวณตะเข็บชายแดนประเทศเพื่อนบ้าน ที่ส่งผลกระทบซ้ำเติมให้ปัญหาของผู้หญิงทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นทั้งทางตรง เช่น การเสียชีวิต การได้รับบาดเจ็บ ความยากลำบากในการหาเลี้ยงชีพ และทางอ้อม เช่น ปัญหาความยากจน การขาดโอกาสทางการศึกษา การเกิดความรู้สึกไม่ได้รับความเป็นธรรมและความยุติธรรม การแบกรับภาระในการดูแลและเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว อีกทั้งยังมีผลกระทบที่เกิดต่อเด็กที่เป็นสมาชิกในครอบครัว เช่น เรื่องของสุขภาพจิต

นอกจากสตรีจะเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความขัดแย้งแล้ว สตรีก็สามารถมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งได้ อย่างไรก็ตาม พบว่า การมีส่วนร่วมของสตรีในกระบวนการสร้างสันติภาพทุกขั้นตอนยังมีน้อย ทั้งในส่วนของ การป้องกัน การยุติความขัดแย้ง และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะภายหลังความขัดแย้ง

การจัดทำร่างมาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงปลอดภัย

ปัจจุบันประเทศไทยมีแผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555–2559) ที่กำหนดจะสร้างสังคมเสมอภาค เป็นธรรม และยุติธรรม ที่สตรีไทยอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี มั่นคงปลอดภัย และมีคุณภาพชีวิตที่ดี และร่างแผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) ที่มุ่งแสวงหายุทธศาสตร์และการกำหนดกลไกในการสร้างศักยภาพและโอกาสให้สตรีมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งแผนดังกล่าวเป็นแผนที่ครอบคลุมสตรีทุกกลุ่มเป้าหมายในสถานการณ์ปกติทั่วไป สำหรับสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งนั้น ประเทศไทยก็ได้ให้ความสำคัญอย่างสูงในการแก้ไขปัญหา มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนได้ระดมสรรพกำลังในการป้องกัน แก้ไขปัญหา รวมทั้งการฟื้นฟูเยียวยาอย่างต่อเนื่อง ประเด็นของสตรีในสถานการณ์ความขัดแย้งนั้น ต้องพิจารณาในสองแง่มุม ทั้งในการเป็นผู้ได้รับผลกระทบ และผู้มีส่วนในการสร้างสันติภาพ ดังนั้น ในกระบวนการคุ้มครอง ช่วยเหลือ แก้ไข

เยียวยา ต้องมีความเข้าใจและใส่ใจต่อสถานภาพและความต้องการเฉพาะของสตรีด้วย นอกจากนี้จากการที่สตรีเป็นพลเมืองครึ่งหนึ่งของประเทศและมีศักยภาพซึ่งควรที่จะได้รับโอกาสในการแสดงบทบาทอย่างเข้มแข็งในการสร้างสันติภาพและนำความสงบสุข มั่นคงปลอดภัยมาสู่ชุมชน สังคม และประเทศ

คณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถานภาพสตรีแห่งชาติตระหนักถึงผลกระทบของสถานการณ์ที่สตรีได้รับจากความรุนแรง อันเนื่องมาจากความขัดแย้ง และเล็งเห็นถึงความสำคัญในการบูรณาการมิติหญิงชายในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและการสร้างสันติภาพและความมั่นคง จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงปลอดภัยขึ้น ภายใต้คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาสถานภาพสตรี เพื่อศึกษาข้อมูลสถานการณ์เกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้ง การใช้ความรุนแรงในสังคมที่มีผลกระทบต่อสตรี วิเคราะห์และกำหนดแนวทางการให้ความช่วยเหลือ ค้ำครอง และสร้างความเข้มแข็งแก่สตรีที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาดังกล่าว ตลอดจนสร้างเครือข่ายร่วมมือปกป้องดูแลสตรี ที่อยู่ในภาวะเสี่ยงต่อผลกระทบจากความรุนแรง นำเสนอแนวทางและดำเนินการส่งเสริม สนับสนุน ประสานงานหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการกำหนดนโยบาย มาตรการในการปกป้องคุ้มครองและช่วยเหลือสตรีที่ได้รับผลกระทบดังกล่าว

คณะกรรมการด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงปลอดภัย พิจารณาแล้วเห็นว่า การนำข้อมติ 1325 เรื่องสตรี สันติภาพ และความมั่นคง และข้อมติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ มาปรับใช้ในการคุ้มครองช่วยเหลือ และพัฒนาศักยภาพสตรีที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความขัดแย้ง จะสามารถส่งเสริมบทบาทสตรีให้มีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างสันติภาพและความมั่นคงได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพ ทั้งในระดับชุมชน ประเทศ และต่างประเทศ ประกอบกับปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีมาตรการและแนวทางปฏิบัติเฉพาะทางด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบให้ความสำคัญ คณะกรรมการฯ จึงได้จัดทำมาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงขึ้น

ส่วนที่ 2

มาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง

เพื่อให้การดำเนินงานในการป้องกันแก้ไขปัญหาของสตรีในสถานการณ์ความขัดแย้ง และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสตรีในกระบวนการสร้างสันติภาพมีทิศทางที่ชัดเจน และสามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ความร่วมมือของทุกภาคส่วน จึงได้กำหนดมาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงขึ้น เพื่อให้การปฏิบัติงานของทุกภาคส่วน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน สามารถบรรลุเป้าหมายร่วมกัน ดังนี้

วิสัยทัศน์

สตรีได้รับการปกป้องคุ้มครองสิทธิ ได้รับการเป็นธรรมและเพิ่มการมีส่วนร่วมของสตรีในงานด้านสันติภาพและความมั่นคง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สตรีได้รับการปกป้องและคุ้มครองสิทธิจากปัญหาความขัดแย้งอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม
2. เพื่อส่งเสริมบทบาทของสตรีในการสร้างสันติภาพและความมั่นคง
3. เพื่อให้ภาคประชาสังคม ผู้นำศาสนา ประชาชน และผู้นำในพื้นที่ รวมทั้งสื่อมวลชน มีบทบาทในการปกป้องคุ้มครองสิทธิสตรี และฟื้นฟูเยียวยาสตรีที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความขัดแย้ง
4. เพื่อให้มีกลไกในการจัดการความขัดแย้งและกระบวนการสร้างสันติภาพและความมั่นคงทั้งในประเทศและต่างประเทศ

เป้าหมายหลัก

1. สตรีมีส่วนร่วมในกระบวนการสันติภาพในทุกขั้นตอนและทุกระดับ
2. สตรีในพื้นที่สถานการณ์ความขัดแย้งได้รับการปกป้องและคุ้มครองสิทธิ
3. ภาคประชาสังคม ผู้นำทางศาสนา ประชาชน ผู้นำในพื้นที่ และสื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการสร้างสันติภาพและความมั่นคง
4. สร้างกลไกเพื่อส่งเสริมให้สตรีมีส่วนร่วมในการจัดการความขัดแย้งและกระบวนการสร้างสันติภาพ

5. มีฐานข้อมูลกลางด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงที่เป็นระบบ ทันสมัย และเข้าถึงง่าย

ตัวชี้วัดหลัก

1. จำนวนและสัดส่วนของหญิงชายที่เข้าไปมีบทบาทในกระบวนการสร้างสันติภาพและความมั่นคงในประเทศและต่างประเทศ
2. ร้อยละของสตรีและครอบครัวที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความขัดแย้งได้รับคุ้มครองพิทักษ์สิทธิ หรือฟื้นฟูเยียวยา
3. จำนวนองค์กรภาคประชาสังคม ผู้นำศาสนา ประชาชน ผู้นำในพื้นที่ และสื่อมวลชนที่มีส่วนร่วมในการสร้างสันติภาพและความมั่นคง
4. จำนวนกลไกที่ส่งเสริมให้สตรีมีส่วนร่วมในการจัดการความขัดแย้งและกระบวนการสร้างสันติภาพ
5. มีฐานข้อมูลกลางด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงที่เป็นระบบ ทันสมัย และเข้าถึงง่าย

ระยะเวลาของมาตรการ

พ.ศ. 2560–2564

กลุ่มเป้าหมาย

1. สตรีที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความขัดแย้ง
2. แกนนำสตรี แกนนำชุมชน ผู้นำทางศาสนา องค์กรและเครือข่ายสตรี
3. สตรีนักปกป้องสิทธิมนุษยชน
4. เจ้าหน้าที่สตรีที่ทำงานด้านสันติภาพและความมั่นคงในพื้นที่สถานการณ์ ความขัดแย้ง
5. หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม สถาบันการศึกษา รวมถึงเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
6. สื่อมวลชน ทั้งสื่อมวลชนกระแสหลัก สื่อสังคม สื่อท้องถิ่น สื่ออาสาสมัคร ฯลฯ
7. ประชาชนทั่วไป

นโยบายของรัฐ

ตระหนักถึงความสำคัญของข้อมติของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ที่ 1325 สตรี สันติภาพ และความมั่นคงปลอดภัย และการส่งเสริมให้สตรีได้มีบทบาทในกระบวนการสร้างสันติภาพ

มาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง

มาตรการที่ 1 การป้องกัน (Prevention)

1. จัดให้มีการเฝ้าระวัง ป้องกัน และดูแลไม่ให้เกิดการกระทำความรุนแรงต่อสตรีในครอบครัว ชุมชน และสังคม ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังสถานการณ์ความขัดแย้ง
2. คัดสรรบุคลากรที่เป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม ไม่เคยมีประวัติต่างปร้อยในเรื่องการกระทำความรุนแรงต่อสตรี โดยเฉพาะความรุนแรงทางเพศ ไปปฏิบัติงานในพื้นที่สถานการณ์ความขัดแย้ง
3. จัดทำคู่มือหรือแนวปฏิบัติสำหรับผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่สถานการณ์ความขัดแย้ง เพื่อไม่ให้ไปละเมิดสิทธิหรือกระทำความรุนแรงต่อสตรีในพื้นที่
4. ส่งเสริมให้ภาคประชาสังคม ผู้นำทางศาสนา และประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกัน และ/หรือลดความรุนแรงต่อสตรี ทั้งก่อน ระหว่าง และภายหลังสถานการณ์ความขัดแย้ง
5. ส่งเสริมให้สื่อมวลชนมีบทบาทในการสร้างความตระหนักแก่สังคม เพื่อช่วยเฝ้าระวัง และป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาความรุนแรงและไม่ละเมิดสิทธิสตรีที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความขัดแย้ง
6. ส่งเสริมให้มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความตระหนักรู้ให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

หน่วยงานหลัก

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงกลาโหม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ สภาความมั่นคงแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กรมประชาสัมพันธ์

หน่วยงานสนับสนุน

กระทรวงการต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ องค์การเพื่อการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศและเพิ่มพลังของผู้หญิงแห่งสหประชาชาติ (UN Women) โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) องค์การสื่อมวลชน องค์การพัฒนาเอกชน ภาคประชาสังคม

มาตรการที่ 2 การคุ้มครองพิทักษ์สิทธิ และการฟื้นฟูเยียวยา (Protection and recovery)

1. ประสานและส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการเพื่อคุ้มครองพิทักษ์สิทธิ และฟื้นฟูเยียวยาสตรีที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความขัดแย้ง
2. ให้เร่งรัดการดำเนินคดีและไม่ยกเว้นหรือลดหย่อนโทษแก่ผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงและความผิดทางเพศต่อสตรี ในพื้นที่ที่มีสถานการณ์ความขัดแย้ง
3. ส่งเสริมให้ผู้นำชุมชนและท้องถิ่น ผู้นำทางศาสนา และผู้นำด้านวัฒนธรรม ฯลฯ มีบทบาทเชิงรุกในการช่วยเหลือเยียวยาสตรีที่ถูกกระทำหรือได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความขัดแย้งให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข และไม่ถูกเลือกปฏิบัติ
4. จัดให้มีระบบการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิ ฟื้นฟูเยียวยาสตรีและครอบครัวที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความขัดแย้ง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่ทั่วถึง รวดเร็ว เป็นธรรม และปราศจากการเลือกปฏิบัติ
5. ส่งเสริมให้มีบุคลากรเฉพาะทาง ได้แก่ แพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ เพื่อให้คำปรึกษาแก่สตรีที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความขัดแย้งอย่างเพียงพอมีคุณภาพ
6. ส่งเสริมให้สตรีนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการสันติภาพ และสตรีที่มีส่วนร่วมในกลไกการสร้างสันติภาพ ในระดับชุมชน ระดับประเทศ และต่างประเทศ ได้รับความคุ้มครองด้านความปลอดภัย

หน่วยงานหลัก

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการต่างประเทศ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

หน่วยงานสนับสนุน

องค์การเพื่อการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศและเพิ่มพลังของผู้หญิงแห่งสหประชาชาติ (UN Women) โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) องค์การพัฒนาเอกชน ภาคประชาสังคม

มาตรการที่ 3 การพัฒนาศักยภาพ (Capacity Building)

1. พัฒนาศักยภาพของสตรีที่อยู่ในสถานการณ์ความขัดแย้ง ให้มีองค์ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางเพศ การกระทำความรุนแรง รวมทั้ง วิธีการเอาตัวรอดเมื่อเกิดสถานการณ์ความขัดแย้ง
2. เสริมสร้างให้สตรีมีทักษะในการเจรจาต่อรอง หลักการบริหารความขัดแย้งโดยสันติวิธี การประสานงาน ความร่วมมือ และความเป็นหุ้นส่วนในการจัดการความขัดแย้ง

3. พัฒนาบุคลากรที่จะไปปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ที่มีสถานการณ์ความขัดแย้งให้มีเจตคติที่เอื้อต่อการทำงาน ตระหนักถึงมิติหญิงชายและผลกระทบที่สตรีได้รับจากสถานการณ์ความขัดแย้ง
4. พัฒนาผู้ที่ปฏิบัติงานและ/หรือปฏิบัติการกิจในการรักษาสันติภาพ ทั้งในและต่างประเทศ ให้มีความรู้ในการสร้างสันติภาพ รวมทั้ง ทักษะในการป้องกัน คุ้มครองพิทักษ์ และฟื้นฟู เยียวยาสตรีที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความขัดแย้ง
5. ส่งเสริมการบูรณาการมิติหญิงชาย (gender mainstreaming)² ในนโยบายและแผนการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานด้านสันติภาพและความมั่นคง
6. เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจหลักมนุษยธรรมและกฎหมายสิทธิมนุษยชน ระหว่างประเทศ สิทธิสตรีและเด็ก แก่บุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ให้ตระหนักและมีความละเอียดอ่อนเกี่ยวกับเพศ เพื่อให้สตรีที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความขัดแย้งเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และไม่ถูกกระทำซ้ำ
7. พัฒนาศักยภาพบุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการฟื้นฟู เยียวยา ให้เข้าใจสิทธิสตรี มิติหญิงชาย เพื่อให้สตรีที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความขัดแย้งได้รับความช่วยเหลืออย่างเหมาะสม มีคุณภาพชีวิตที่ดี และพึ่งพาตนเองได้
8. ส่งเสริมและพัฒนาขีดความสามารถของภาคประชาสังคมและผู้นำชุมชนในพื้นที่ในเรื่องสตรี สันติภาพ และความมั่นคง เพื่อเป็นเครือข่ายในการจัดการปัญหาความขัดแย้งและสร้างสันติภาพในพื้นที่
9. ส่งเสริมให้มีคู่มือและแนวทางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในสถานการณ์ความขัดแย้งหรือภารกิจการรักษาสันติภาพ ที่เคารพสิทธิมนุษยชนและคำนึงถึงสถานะเฉพาะทางเพศของสตรีเป็นสำคัญ

หน่วยงานหลัก

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงกลาโหม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ สภาความมั่นคงแห่งชาติ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการต่างประเทศ

² การสร้างกระแสความเสมอภาค มิติหญิงชายประกอบไปด้วยกระบวนการ 2 กระบวนการด้วยกัน : แนวทางการปรับเปลี่ยนนโยบายการพัฒนาที่สะท้อนถึงผลกระทบ ความแตกต่างของหญิงชายและการรวมประเด็นมิติหญิงชายเข้าสู่กระแสหลักในทางปฏิบัติทั้งในระดับนโยบายและแผนงานใหม่ ๆ ขององค์กรตลอดจนกระบวนการในการอนุมัติโครงการพัฒนาและโครงการวิจัย (Source : Bromley, Victoria, Baseline Analysis of Gender Sensitivity, 1996)

หน่วยงานสนับสนุน

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สถาบันพระปกเกล้า องค์การเพื่อการพัฒนาและความเสมอภาคระหว่างเพศและเพิ่มพลังของผู้หญิงแห่งสหประชาชาติ (UN Women) โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) องค์การพัฒนาเอกชน ภาคประชาสังคม

มาตรการที่ 4 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและสตรี (Empowerment and Participation)

1. ส่งเสริมให้ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และสตรีมีส่วนร่วมของกระบวนการสันติภาพทุกขั้นตอน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
2. ส่งเสริมให้สตรีนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการสันติภาพ และสตรีที่มีส่วนร่วมในกลไกการสร้างสันติภาพ ในระดับชุมชน ระดับประเทศ และต่างประเทศ ได้รับกำลังใจ และการยกย่องเชิดชูในการปฏิบัติงาน
3. ส่งเสริมความเข้มแข็งของเครือข่ายสตรีให้มีส่วนร่วมในการลดความขัดแย้งและสร้างสันติภาพอย่างมีประสิทธิภาพ
4. ส่งเสริมความเข้มแข็งของเครือข่ายภาคประชาสังคม ในการปรับเปลี่ยนเจตคติของชุมชนให้เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของสตรีในการสร้างสันติภาพในพื้นที่

หน่วยงานหลัก

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงกลาโหม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ สภาความมั่นคงแห่งชาติ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย

หน่วยงานสนับสนุน

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ องค์การเพื่อการพัฒนาและความเสมอภาคระหว่างเพศและเพิ่มพลังของผู้หญิงแห่งสหประชาชาติ (UN Women) โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) องค์การพัฒนาเอกชน ภาคประชาสังคม

มาตรการที่ 5 การส่งเสริมให้มีกลไกและการขับเคลื่อน (Mechanism and implementation)

1. กำหนดให้มีศูนย์ประสานงานในการผลักดัน ขับเคลื่อน และติดตามการดำเนินการตามนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง
2. ส่งเสริมกลไกที่มีอยู่ในจังหวัดที่มีสถานการณ์ความขัดแย้งให้ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย จัดทำแผนปฏิบัติการ มาตรการ และงบประมาณ ในการจัดการปัญหาความรุนแรงต่อสตรี อันเนื่องมาจากสถานการณ์ความขัดแย้ง ติดตาม และรายงานผลความก้าวหน้าต่อคณะอนุกรรมการด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติและความมั่นคงปลอดภัย

3. เพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ทหาร/ตำรวจสตรี และบุคลากรสตรีที่ปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมและรักษาสันติภาพ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ พร้อมจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อเอื้อต่อการปฏิบัติงานตามความเหมาะสม

4. ส่งเสริมการวิจัย และพัฒนาองค์ความรู้ วิชาการด้านสตรี สันติภาพ และความมั่นคง เพื่อใช้ปรับปรุงนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการดำเนินงาน

5. จัดทำฐานข้อมูลกลางด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง ที่มีข้อมูลครบถ้วนทุกด้าน เป็นระบบ ทันสมัยและเข้าถึงได้ง่าย

6. จัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการตามนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง เพื่อให้ผลงานบรรลุตามวัตถุประสงค์

7. ให้มีการทบทวนและประเมินนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงตามความเหมาะสม

หน่วยงานหลัก

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงกลาโหม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ สภาความมั่นคงแห่งชาติ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการต่างประเทศ สำนักงานงบประมาณ

หน่วยงานสนับสนุน

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ องค์การเพื่อการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศและเพิ่มพลังของผู้หญิงแห่งสหประชาชาติ (UN Women) โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ(UNDP) องค์การพัฒนาเอกชน ภาคประชาสังคม UN Women/UNDP/สถาบันการศึกษา /NGOs/ประชาสังคม

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล

นางสาวสิริวรรณ เย็นตั้ง

ประวัติการศึกษา

- ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปี 2530
- ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการงานสาธารณะ)
มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปี 2549

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2538–2545

เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 3–6
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

พ.ศ. 2546

นักวิชาการพัฒนาสังคม 6ว สำนักส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย
สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

พ.ศ. 2547–2548

นักพัฒนาสังคม 7ว กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

พ.ศ. 2549–2556

เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 8ว กองกลาง
สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

พ.ศ. 2557–2558

หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายชุมชนและประชาสังคม
กองส่งเสริมและพัฒนาเครือข่าย
สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

พ.ศ. 2558

ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยและติดตามประเมินผล
กองยุทธศาสตร์และแผนงาน
กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

พ.ศ. 2558–2559

ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและยุทธศาสตร์
กองยุทธศาสตร์และแผนงาน
กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

พ.ศ. 2559–2560

หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

พ.ศ. 2561–2562	ผู้อำนวยการกองส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
พ.ศ. 2563–ปัจจุบัน	ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์